

Toeristisch bezoek en Kerken Kijken

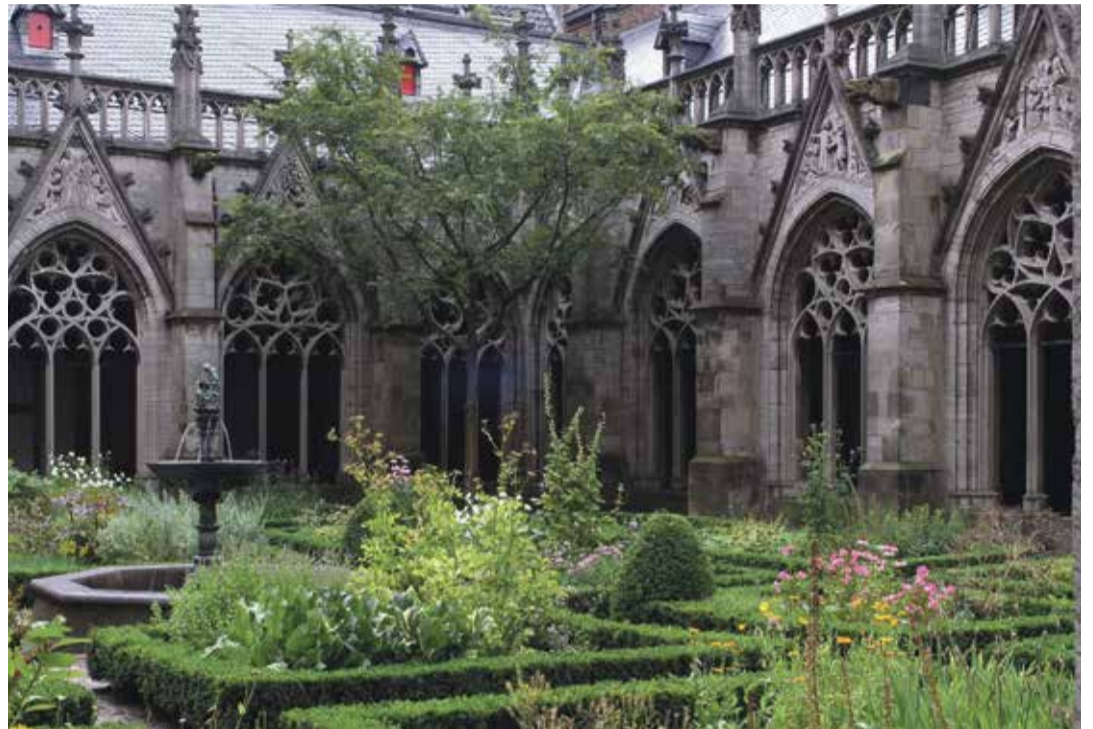
Henk Jansen

Onlangs was er in de lokale media de nodige aandacht voor de optie van het heffen van entree voor bezoekers aan met name de Domkerk. De aanleiding was een passage in het concept van de Visie op religieus erfgoed, de Kerkenvisie, van de gemeente Utrecht. Dit deel van de Kerkenvisie gaat echter vooral over toeristisch bezoek aan de monumentale kerkgebouwen in de stad. Want dit zogenaamde toeristisch potentieel is momenteel weer actueel.

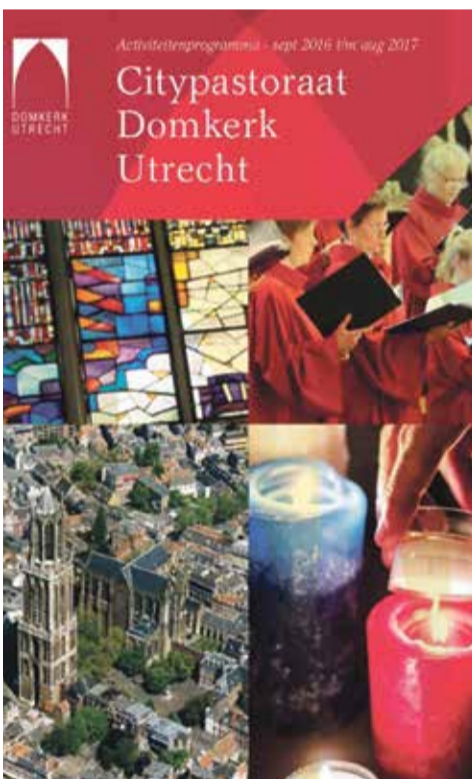
Kerken Kijken Utrecht werkt op dit moment samen met de gemeente Utrecht en met Toerisme Utrecht om het toeristisch bezoek aan het kerkelijk erfgoed te vergroten. De aanleiding is niet alleen de gemeentelijke kerkenvisie, maar ook de opdracht aan Toerisme Utrecht om verder te werken aan de promotie van de rijke cultuurhistorie van de stad. Het gaat dan om het erfgoed in het algemeen, maar voor Utrecht als kerkenstad bij uitstek neemt het religieus erfgoed daarbij een belangrijke plaats in.

De gemeente Utrecht gaat in het begin juli verschenen concept van de Kerkenvisie in op de toeristische mogelijkheden voor de kerkgebouwen, met name die in de binnenstad. Samenwerking met andere organisaties om het toeristisch potentieel te verkennen is daarbij essentieel.

Zie verder pagina 8:
Kerken gebaat met entreegeld

Nieuw en vernieuwend jaarprogramma Domkerk

Bram Schriever

Ook dit jaar heeft Citypastoraat Domkerk weer een overzicht gemaakt van de activiteiten die het komend jaar plaats gaan vinden rondom Bijbel, geloof, kerk en cultuur. De uitgegeven jaarfolder met het complete overzicht is verkrijgbaar in de Domkerk, maar ook te zien op www.domkerk.nl/nl/kerkgemeente/

*Voorkant van de folder met het seizoenprogramma van de Domkerk.

cursussen-en-kringen. Behalve cursussen en kringen staan er ook veel (eenmalige) themabijeenkomsten in.

In september gaan de eerste cursussen/kringen van start. Deze zijn gericht op een verschillende leeftijd en zowel overdag als ook 's avonds.

Lezen - kijken - leren: Genesis - Jakob en Jozef
Op dinsdagmiddag 13 september is de eerste bijeenkomst van 'Lezen - kijken - leren: Genesis - Jakob en Jozef'.

Deze middagen sluiten aan bij de lezingen over Jacob en Jozef (Genesis 25-50) die in het najaar in de zondagse vieringen centraal staan, zoals bijvoorbeeld Jacob die het eerstgeboorterecht steelt van zijn broer Ezau, Jacob bij Pniël en het gevecht bij de Jabbok, Jozef in de put, Jozef in Egypte, en de bekendmaking aan zijn broers. In de bijeenkomsten wordt ingegaan op de essentie van deze verhalen, en wat ze kunnen betekenen voor ons geloof. Niet alleen het bijbelverhaal wordt besproken, maar ze worden ook becommenta-

rieerd en er wordt gekeken hoe poëten en schilders de verhalen hebben vertolkt en verbeeld. De eerste bijeenkomst is op dinsdag 13 september in het DomCafé van 16.00 tot 17.30 uur. De volgende data zijn 4 en 25 oktober en 15 november. De leiding is in handen van ds Netty de Jong-Dorland. Informatie en aanmelding via: tel. 030-2400660, email: predikant@domkerk.nl.

Zie verder pagina 5:
Martinuskring kwart eeuw

* Geschilderde taferelen uit het Bijbelboek Genesis: Jacob bij Pniël, Jozef in de put en de droom van Farao.

verder in dit nummer

Dwazen

"Dat is wie wij zijn: een kerk vol aanstootgevende dwazen. Of we nu willen of niet. Maar ik ben apetrots deel uit te mogen maken van dat zootje ongeregeld. Ik zie reikhalzend uit naar onze toekomst, die vandaag al begint: de Geest zelf wekt haar tot leven." Ds Pim Brouwer in Meditatief Moment.

2

EetMee!

Een van de vele, mooie initiatieven tot ontmoeting, die de stad Utrecht rijk is, is: EetMee! Doel van deze stichting is, zoveel mogelijk mensen met elkaar te verbinden en waar doe je dat beter dan aan tafel, door met elkaar te eten? Een interview met de coördinator van dit project, Annelies Kastein.

7

Onnoembaar

Udo Braehler, Utrechts kunstenaar, besloot na een succesvolle carrière bij internationale reclamebureaus in de jaren negentig full time kunstenaar te worden. Van 18 september tot 20 november hangt het bijzondere werk van Braehler in de Tuindorperkerk.

12

MEDITATIEF MOMENT

'...maar wij verkondigen een gekruisigde Christus, voor Joden aanstootgevend en voor heidenen dwaas.' - 1 Korinthe 1:23

Pim Brouwer

Pinksteren vind ik altijd een bijzonder feest: de Geest waait en wekt de kerk tot leven. Toch vreemd dat het seizoen na dit feest juist afgelopen is: de caravans komen uit de winterstalling, alle jaarafsluitingen worden gevierd en we gaan massaal op vakantie. Hoezo de kerk komt tot leven? Het lijkt eerder andersom. Startzondag daarentegen – dan is het leven weer voelbaar. Je komt uitgerust bij elkaar en ziet uit naar een nieuw seizoen.

In ons gedeelte van de grote Utrechtse kerk (Utrecht-West, de Wijkplaats) zijn we de afgelopen tijd intensief bezig geweest met hoe wij kerk willen zijn in de toekomst. Vanaf deze maand hopen we aan de slag te gaan met een mooi beleidsplan voor de komende vier jaar. Zo'n beleidsplan vormgeven is spannend. Veel gemeenteleden herinneren zich nog de 'glorietijd' van de kerk – waarbij de banken goed gevuld waren met welwillende gemeenteleden. 'Zo moet het weer worden' is dan al snel de gedachte wanneer je samen droomt over de toekomst. Zo laten we het verleden onze beelden van de toekomst bepalen. We dromen van een succesvolle kerk, waar zoveel kracht vanuit gaat dat de nieuwe leden binnenvliegen. Het liefst met een ingevuld AKB formulier in de hand. Want ja – zonder geld kunnen we natuurlijk geen kerk blijven.

Een vreemd verhaal

Maar wat nu als de toekomst er volstrekt anders uitziet? Paulus zegt dat de kernboodschap van de kerk, de gekruisigde Christus, niet alleen dwaas is maar zelfs aanstootgevend. En hij heeft gelijk. Wij zijn zo gepokt en gemazeld door onze christelijke subcultuur dat we bijna niet meer horen hoe

Een kerk vol aanstootgevende dwazen

ontzettend vreemd dit verhaal is. De vroege kerk vereerde een doorgemartelde man alsof het God zelf was – dwaasheid ten top. Voor de Joden was het aanstootgevend: hoe zou die Jezus, die voortdurend overhoop lag met de religieuze elite en een vervloekte dood stierf in hemelsnaam Gods beloofde Messias kunnen zijn?

Zoveel eeuwen later is het verhaal misschien nog wel vreemder. Te geloven dat een vermoorde timmerman van 2000 jaar geleden van belang is voor je leven in het hier en nu tart elke rationalisering. In de voorrondes van de Theoloog van het Jaarverkiezing gaf een medekandidate aan steeds haar best te doen om zich zo 'gewoon mogelijk' te profileren als theoloog. Dat is voor ons als kerk ook vaak de oplossing geweest – zolang we maar blijven aansluiten bij de maatschappij komt het vast goed. Zo normaal mogelijk doen, zo min mogelijk vreemde dingen geloven. Net zo lang aansluiten totdat niemand meer door heeft dat je anders bent.

Ik ben bang dat ik teveel vreemde dingen geloof om als 'normaal' door het leven te gaan. Als antwoord op mijn medekandidate

heb ik dan ook gezegd dat ik nu juist altijd probeer te benadrukken hoe vreemd ik eigenlijk ben. Wat ik geloof is raar, paradoxaal en wereldvreemd. En ik vind het prachtig.

Kracht hervinden

Paulus gaat verder in zijn brief: Maar voor wie geroepen zijn, zowel Joden als Grieken, is Christus Gods kracht en wijsheid. In mijn eigen woorden: je ervaart pas de kracht en zin van dat verhaal als je er deel van gaat uitmaken. Je moet meedoen om het te snappen. De positie van de kerk in onze maatschappij is in slechts enkele decennia volstrekt omgeslagen. Mensen nemen aanstoot aan de kerk als instituut en haar gelovigen zijn (weliswaar goedbedoelende) dwazen zonder realiteitszin. Wat zegt dat over onze toekomst?

Als we de woorden van Paulus ter harte nemen is het misschien niet zo zeer onze toekomst die op het spel staat als wel ons verleden. Je kunt je afvragen of een succesvolle, verstandige, machtige kerk überhaupt recht kan doen aan het verhaal van haar verguisde stichter. De toekomst ligt juist voor ons open als wij gaan zien hoe dwaas en aanstootgevend we

* Startdienst 2015 in de Wijkplaats (foto Jan Aren Neels).

wel niet zijn. Volgens Paulus is dat dé manier om je kracht te hervinden. Een kerk vol aanstootgevende dwazen... doet u mee?

Vreemde toekomst

Wat bedoel ik? Ik zie in de toekomst van onze stad een kerk die zich niet schaamt voor haar overtuigingen. Een kerk die dolgraag dwaas of aanstootgevend is. Het is dwaas om te zeggen dat zwakken beschermd horen te worden. Het is aanstootgevend om op te komen voor vluchtelingen. Het is belachelijk om op zondagochtend samen te zingen. Je bent niet goed bij je hoofd als je nog in wonderen gelooft. Het slaat nergens op in deze tijd nog de deuren van je kerk open te houden. Het is ontzettend onverstandig om beleidsmatig roeping en geloof doorslaggevend te laten zijn in plaats van geld.

Maar dat is wie wij zijn: een kerk vol aanstootgevende dwazen. Of we nu willen of niet. Maar ik ben apetrots deel uit te mogen maken van dat zootje ongeregeld. Ik zie reikhalzend uit naar onze toekomst, die vandaag al begint: de Geest zelf wekt haar tot leven.

Zonnewende

De dagen korten de avond kruipt naar voren ontvreemdt het licht van de dag minuut na minuut – verbergt het in de nacht maar geeft het even zo vrolijk weer terug aan de volgende dag totdat hij genoeg heeft van dit spelletje – dan lengen de dagen weer en begint in omgekeerde volgorde dit kosmisch ritueel opnieuw –

Oeke Kruythof

De schrijvende vinger

En de vrouw toonde berouw bukte in het droge zand waar Jezus met zijn vinger schreef over liefde of over vergeven wie zal het na zo'n tijd nog weten

alleen zij zij had het niet vergeten... hoe Hij naar haar keek die woorden sprak dat als een licht een grote lichtvonk alles open brak

Eddy Lie

Herinneringen

Onomkeerbaar verleden gekleurd door het moment, dwarrelt door mijn hoofd als de bloesem voor mijn raam. Herinneringen als seizoenen golvend op de wind van mijn gedachten, geven ruimte voor het nu en morgen waar dromen samen komen in een toekomst zonder wrok

Fredy Schild

Francis Prins

In het Johannescentrum staat deze en volgende maand Koning David centraal in de zondagse vieringen.

Koning David is en blijft een van de meest aansprekende personages uit het Oude Testament. Als al die verhalen als een apart boek in de bibliotheek zouden staan, welke pictogrammen zouden dan de rug van al die boeken sieren om de geïnteresseerde lezer een eerste indruk over de inhoud te geven? Het tekentje voor oorlog

Vieringen rond koning David in Johannescentrum

en geweld? Zeker! Dat voor een historische roman? Ook! Dat voor liefde en vriendschap en romantiek? Ook! Seks misschien? Ook dat!

Eeuwenlang zijn schrijvers, dichters en beeldend kunstenaars erdoor geïnspireerd. Ieder bezoek aan één van de grote

musea laat dat op een overtuigende manier zien: David en Samuël, David en Jonathan, David en Goliath, David en Saul, David en Absalom. En dan de verhalen over zijn vrouwen: David en Michal, David en Bathseba. David en Abigail, en - op zijn oude dag - David en Abisag. En natuurlijk David en zijn God.

Als kleine jongen wordt David door God aangewezen om koning te worden. Hij zingt en speelt de sterren van de hemel over zijn liefde voor God, danst voor de ark uit, is de lieveling van het volk. Maar hij is ook een overspelige echtgenoot en een moordenaar, een man die bloed aan zijn handen heeft door de vele oorlogen die hij voert. Een vat vol tegenstrijdigheden. Een man die rijkdom en geluk kent en een man die door eigen schuld zijn gezin ten prooi ziet vallen aan haat, afgunst, incest en wraak. En toch ... een man naar Gods hart.

Alle vieringen worden gehouden in de Johanneskerk, Moezel-dreef 400, Utrecht Overvecht en beginnen om 10:30 uur.

18 september	wij willen een koning	1 Samuël 8	ds Aline Barnhoorn viering van Schrift en Tafel
25 september	de speer van koning Saul	1 Samuël 18-19-20	ds Toos Wolters
2 oktober	David als herder	1 Samuël 16	ds Toos Wolters
9 oktober	schuld en boete	2 Samuël 11 en 12	ds Harry Wim Wierda
16 oktober	van hand tot hand / het verhaal van Michal	gedeelten uit 1 en 2 Samuël	verhaal halen viering van schrift en Tafel
23 oktober	David de psalmdichter		pastor Paulus van Mansfeld

Elly en Rikkert geven concert in Opstandingskerk

Op woensdagmiddag 21 september geven Elly en Rikkert een gratis 'kids in actie'-concert in de Opstandingskerk (Prinses Margrietstraat 126) voor kinderen vanaf 4 jaar. Vanuit de protestantse wijkgemeente Jacobikerkerk gaat de club 'mama Jacobi' daar met een groep kinderen en hun ouders naar toe. Kaarten zijn gewild, dus het is verstandig op tijd te reserveren op www.zingenindekerk.nl. Het concert in de Opstandingskerk begint die middag om 15.00 uur.

Vespers in Zuidoost

Op zondag 4 september is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. Het is de afsluiting van de bijdrage van de Nicolaïkerk aan het Utrecht Uitfeest waarbij we ook aansluiten bij het thema van het Festival Oude Muziek. Voorganger is ds Marian van Giezen en de Vespercantorij staat onder leiding van Ko Zwanenburg. Organist is Berry van Berkum. Het thema is 'Vreugde van de wet' met Psalm 100 en de lezing is uit Nehemia 8: 4-12. Meer informatie over de muziek staat elders in dit nummer.

Op zondag 18 september is er om 17.00 uur een vesper in de Marcuskerk. Voorganger is ds Hans Koops en Karel Demoet bespeelt het orgel. Het thema van de vesper is 'Een nieuwe verbintenis'. In het Psalmengebied wordt psalm 81 gelezen en gezongen. De Schriftlezing is uit Nehemia 9: 1-8.

Bachcantate in Geertekerk

Na een zomerstop van twee maanden begint op zondag 11 september het nieuwe seizoen Bachcantates. Bij wijze van uitzondering is deze uitvoering op de tweede zondag van de maand, op de bekende locatie: de Geertekerk. Daar is vanaf 19.30 uur de cantate 'Es wartet alles auf dich' (BWV 187) te beluisteren. De solisten zijn: Tess Marique Oostwouder (sopraan), Olga Werner (alt), Jorne van Bergeijk (bas). Koor en orkest staan onder leiding van Gerrit Maas. De toegang is gratis, na afloop is er een collecte. Meer informatie over meedoen aan of bijwonen van de Bach-cantates staat op de website www.bachcantates-utrecht.nl.

Dommuziek op zaterdagmiddag

De reeks concerten in het kader van de Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk bevat deze maand: op 3 september enkele Bach-werken met klavecimbel en orkest (BWV 1054, 1060, 1062), uit te voeren door het Barokorkest van de Domcantorij onder leiding van Jan Hage.

Op 10 september, Open Monumentendag, concineren studenten uit de orgelklas van Reitze Smits van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.

Op 17 september voert het koor van de Domcantorij onder leiding van Remco de Graas de Missa a quattro voci van de componist Francesco Gasparini (1661-1727) uit, volgens een arrangement van Johann Sebastian Bach. Daarna zingt het koor de Missa Canonica van Johannes Brahms (1833-1897).

Op de laatste zaterdag van deze maand, 24 september, zingt het solistenensemble Cantores Martini onder leiding van Remco de Graas motetten ter ere van de Aartsengel Michael, op muziek gezet door Richard Deering, Giovanni da Palestrina en Michael Praetorius.

De redactie van Kerk in de Stad is onlangs versterkt met twee nieuwe leden: Harry Pals en Arnold Rietveld. Eerstgenoemde neemt het voorzitterschap op zich, Arnold was al eerder (en nog steeds) columnist van Kerk in de Stad. Beiden stellen zich aan de lezers voor.

Harry Pals

Sinds 2011 ben ik als pastor verbonden aan de EUG, de open oecumenische gemeenschap in de Janskerk. Ik ga graag voor in de

vieringen, om in de oude bijbelwoorden de verbinding te zoeken met onze tijden. Daarin voel ik me een katholiek kind van de Reformatie - als ik de vreemdheid van het Woord aan den lijve voel en onder woorden breng, ook in persoonlijke ontmoetingen en groepsgesprekken.

Na werk in vredesbeweging, studentenpastoraat en vormingswerk werk ik inmiddels in mijn vijfde gemeente als predikant. Ik schrijf graag en ben vaak betrokken geweest bij kerkbladen. Landelijk werk ik momenteel als vrijwilliger voor de christelijke vredesbeweging 'Kerk en Vrede' en voor de vereniging voor maatschappijkritische theologie VTM. Ik hoop me als redactievoorzitter in te zetten voor de samenhang en samenwerking in de redactie van Kerk in de Stad en voor de inbedding van het blad in de Protestantse Gemeente Utrecht.

Arnold Rietveld

Ik ben geboren in Hoograven en opgegroeid in de stadswijken Betonbuurt en in Overvecht. Daar heb ik na mijn afstuderen

jarenlang parttime bij de thuiszorg gewerkt. Rond diezelfde tijd ben ik opnieuw in de kerk gekomen door mijn voorliefde voor kerkmuziek en voor de kerkgebouwen in de binnenstad. Via het koor raakte ik vanaf 1996 actief betrokken bij de Anglicaanse kerk in Utrecht. Hoewel rooms-katholiek gedoopt, waardeer ik vooral de elementen die ik herken als protestants in de Anglicaanse eredienst zoals gemeentezang, Bijbelleinterpretatie en het belang van de preek. Mijn belangstelling voor Utrechtse kerkgebouwen leidde tot het schrijven van de geschiedenis van de Engelse gemeente in Utrecht en de diverse kerkgebouwen die zij sinds 1585 gebruikt heeft. In het koor van de Engelse kerk heb ik ook mijn partner ontmoet, Ella Schoonhoven, die lid is van de PKN.

Ik ben lid van de werkgroep migrantenkerken en organiseer met anderen daarvoor het jaarlijkse choir-festival. Samen met Jasja Nottelman en Marieke Sillevius Smit ben ik betrokken bij de organisatie van speciale diensten rond Kerst en Pasen voor asiel-

zoekers in Kanaleneiland. Sinds dit voorjaar geef ik Nederlandse les aan anderstalige volwassenen. Ik geloof sterk in het belang van een geregelde ontmoeting tussen de PGU en onze nieuwkomers in Utrecht en hoe wij beiden kunnen leren uit die ontmoetingen.

Huis van verhalen en ontmoetingen

Vijftig jaar Johannescentrum 4, 5 en 6 november

Vijftig jaar geleden opende het Johannescentrum in Overvecht voor het eerst zijn deuren aan de Moezeldreef 400. Dat vieren we in het weekeinde van 4, 5 en 6 november met een jubileumfeest, waarin verhalen en ontmoetingen centraal staan. Iedereen is van harte uitgenodigd dit feest met ons mee te vieren.

Programma

4 november	20.00	Film- en cabaretavond
5 november	13.30	Presentaties over het Johannescentrum als huis van ontmoetingen en verhalen in Overvecht
	15.30	Onthulling van een bijzondere ontmoetingsplek van en voor buurt en kerk op het grasveld naast het Johannescentrum
	16.30	Gezellige borrel
6 november	10.30	Feestelijke viering

In het volgende nummer van *Kerk in de Stad* leest u meer informatie over de inhoud van het zaterdagmiddagprogramma. Meer informatie vindt u op onze website www.johannescentrum.nl.

Wieke de Wolff,
straatpastor

Na de vakantie zit ik bij M. in de tuin. M is al zo'n 25 jaar in Nederland en heeft geen verblijfsvergunning. Het is zeer de vraag of hij die ooit gaat krijgen. Dit maakt hem gespannen en soms wanhopig. Nu is hij voor zijn doen redelijk rustig. Hij heeft me uitgenodigd om koffie bij hem te drinken. Uit ervaring weet ik dat koffie drinken bij M. veel meer

Geleide tomaten

betekent dan koffiedrinken. Op tafel staan twee pakken sap, twee kaasbroodjes ("Ik dacht, misschien heeft Wieke nog niet gegeten...") en verschillende pakken koeken. M. eet niets, al jaren krijgt hij 's ochtends en 's middags geen hap door zijn keel. Alleen 's avonds eet hij.

M.'s tuin is bijna kaal. "De grond is niet goed, alleen zand." Dwars door de tuin heeft hij een rode waslijn gespannen. Er hangt geen was aan; wel hangen er tomatenplanten aan, althans, zo lijkt het. Als ik de planten goed bekijk, zie ik dat er om elke plant een dun touw gewenteld is - dat uiteindelijk aan de waslijn bevestigd is. "Hoe heb je dat gedaan?" "Ja, dat kan ik wel", verklaart M. "Geleerd in kas." "Hoe doe je dat dan?" "Gewoon. Eerst een stokje bij de plant. Als de plant hoog genoeg is bind ik er een touwtje aan. Dan bind ik het touw aan de waslijn." "Hoe komt het dan zo om die plant te zitten?" "Kijk", demonstreert M. Hij pakt de uitloper van één van de

planten en wikkelt die om het laatste stukje overgebleven touw. "Gewoon zo."

Het resultaat is verbluffend. In M.'s kleine stadstuin met slechte grond staan vijf manshoge tomatenplanten, ieder met een paar trossen tomaten er aan, sommige bijna rijp. "Zijn ze lekker?" wil ik weten. M. knikt, en glundert. "Echt lekker. Heb er ook al een paar aan buurman gegeven. Ze doen het niet zo goed... niet genoeg zon." "Niet zo goed? Mij is het nog nooit gelukt zulke tomatenplanten op te kweken..." "Ach... kijk, ze worden een beetje zwaar. Je moet ze leiden. Anders vallen ze om." M. plukt een blad van één van de planten af. "Dat heeft hij niet nodig." De planten lijken wel zijn kinderen. Van kleins af aan heeft hij ze begeleid, en nu staan ze trots te pralen in de zon, met hun grote trossen tomaten en hun top vol gele bloemetjes. Er zijn nog veel meer tomaten op komst. Ze hebben niet veel mee - slechte grond (nou ja, een beetje potgrond, zegt M.) en weinig zon.

VAN DE STRAAT

Maar wat ze krijgen, blijkt meer dan voldoende te zijn: tijd, kennis, liefde, aandacht, van tijd tot tijd wat water, daglicht en af en toe een straatje zon.

De planten worden recht omhoog geleid en krijgen genoeg blijvende steun.

Het is bijna een metafoor voor een mensenleven. Sommige mensen zijn niet op goede grond geboren, en krijgen weinig warmte mee. Maar als ze blijvende steun en aandacht krijgen, en iemand hen leidt op een weg die hen goed doet...

Van M. kan ik nog wat leren... hoe gastvrij te zijn. Hoe met tomatenplanten om te gaan. En hoe met mensen.

Van harte hoop ik dat hij de kans krijgt om vrucht te dragen. Op een plek waar hij thuis kan zijn.

Nieuw seizoen Vespers in Zuidoost

Anne-Marie Rutgers en Steven Slappendel namens de vespercommissie Zuidoost

Het dertiende seizoen voor de vespers in Zuidoost, de gezamenlijke vieringen van de Marcus-Wilhelmina en Nicolaïwijk gaat op 4 september van start. De opzet van de vespers blijft in principe gelijk: op de eerste zondag van de maand een vesper in de Nicolaïkerk en op de derde zondag van de maand in de Marcuskerk. Verder in de Stille week (Palmzondag t/m woensdag) in de Nicolaïkerk. Daarnaast een aantal extra vespers in de Nicolaïkerk: op 30 oktober en op eerste Paasdag, 16 april.

In juli en augustus is er alleen een vesper op de eerste zondag van de maand. De vespers beginnen steeds om 17.00 uur, behalve in de Stille week, dan om 19.30 uur.

Ook dit seizoen start met de vesper op 4 september. Deze vesper is ook de afsluiting van de bijdrage van de Nicolaïkerk aan het Utrecht Uitefeest. Meer over deze vesper staat elders in dit nummer. De lezingen in de vespers beginnen in september met kleine profeten: Nehemia, Prediker en Daniel. Vanaf eerste Advent wordt vervolgd met de Hebreënbrieff. Bij bijzondere vespers, zoals de cantatevespers en de vespers bij de feestdagen, wordt aansluiting

* Marcuskerk, een van de twee decors (met de Nicolaïkerk) voor de vespers in Zuidoost.

gezocht bij het thema en de kerkelijke 'kalender'. Naast de drie wijkpredikanten, Marian van Giesen, Hans Koops en Dirk Neven, is er een aantal voorgangers uit de regio. In de 'grijze kolommen' van *Kerk in de Stad* wordt in iedere nummer informatie gegeven over vesper die aan de orde is.

De liturgie van de vespers is in grote lijnen gelijk, maar door het gebruik van verschillende ordinaria op de eerste en de derde

zondag zijn er ook wel verschillen. In de vespers in de Nicolaïkerk ligt de nadruk op de vocale kerkmuziek. Aan de vespers werkt meestal de vespercantorij onder leiding van Ko Zwanenburg mee, maar af en toe zijn er ook gastcantorijen.

De bijdrage van de cantorij in de liturgie varieert, de ene keer wordt een psalm gezongen in de stijl van een engelse chant, de andere keer een groot Magnificat. Bij de keuze van de muziek wordt geput uit

de kerkmuzikale rijkdom van alle eeuwen: van gregoriaans tot werken van hedendaagse componisten onder anderen Toon Hagen en 't Hart. De vaste organist is Berry van Berkum, die ook een groot aandeel heeft in de viering.

Drie cantates zullen dit seizoen klinken: op 30 oktober Ein fester Burg ist unser Gott (BWV 80); op 15 januari (Nieuwjaarsduik) 'Herr Gott, dich loben wir (BWV 16) en op 16 april (eerste paasdag) 'Erfreut euch, ihr Herzen (BWV 66).

Verder zijn er ook enkele orgel- vespers, zonder cantorij, op 7 mei en 6 augustus.

Verstillig

Bij de maandelijke vespers in de Marcuskerk ligt de nadruk op verstillig. We zitten in een kring rond de Paaskaars. De liederen worden in een overleg van voorganger en organist Karel Demoet zorgvuldig uitgezocht, passend bij het thema en goed zingbaar door de gemeente. Karel Demoet verzorgt meditatieve muziek.

De vesper in januari valt, bij uitzondering op de vierde zondag: 22 januari. Dit in het kader van de Bidweek voor Eenheid van de kerken.

De vespers in Zuidoost hebben zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot vieringen met een eigen stijl. Hoewel maar weinig mensen beide vespers bezoeken (beide vieringen hebben blijkbaar hun eigen publiek) wordt aan de gezamenlijkheid grote waarde gehecht door de vespercommissie en de kerkenraden. Als u de vespers nog niet hebt bezocht, willen we u van harte uitnodigen om er eens één bij te wonen. En behoort u bij de vaste bezoekers van één van beide vespers, bezoekt u dan ook eens de andere vesper. Dan houdt u de draad van de lezing vast en ervaart u zowel de verschillen als de gezamenlijkheid. Attendeer ook anderen op onze (cantate) vespers, want het is toch wel uniek om deze schitterende kerkmuziek in een vespercontext te horen in plaats van in een concertzaal.

NIEUWE SERIE LEERHUISAVONDEN IN JOHANNESCENTRUM

Zo zou het kunnen...

Kees Wijnen

In het Johannescentrum aan de Moezeldreef is ook het komende seizoen weer een serie leerhuisavonden. Overkoepelend thema van de avonden is wederom: 'Zo zou het kunnen... - gevolgd door een specifiek onderwerp. De eerste avond is op 19 oktober, inschrijven kan vanaf nu.

Zo zou het kunnen: geloven met Marcus en Lucas, twee evangelisten die ieder op een eigen manier het leven van Jezus hebben geïnterpreteerd en beschreven. Zij vertellen geen puur fictief verhaal. Hun vrijheid is beperkt door de realiteit van het optreden van Jezus waarover zij vertellen. Desondanks hebben zij als vertellers de regie stevig in handen en bepalen zij zo het beeld dat wij als lezers van Jezus en zijn optreden krijgen. De nieuwtestamenticus dr. Joop Smit neemt op de eerste leerhuisavond de deelnemers mee in de denkwereld van de evangelisten Marcus en Lucas.

Zo zou het kunnen: denken met Søren Kierkegaard. "Het is heerlijk om de filosoof Kierkegaard zo uit te leggen, zo te interpreteren dat hij voor je gaat 'werken' en zo toepasbaar wordt in je leven. Geen theoretische exegese dus, maar een exercitie voor het bij lange na niet eenvoudige leven.

Ik zoek een toepasbare Kierkegaard." Aldus de filosoof dr. Jan Keij, die de deelnemers op de tweede avond begeleidt in het denken van deze filosoof.

Credo

Zo zou het kunnen: geïnspireerd worden door de oude woorden. Het Credo is een kerntekst van de christelijke traditie. Een soort gedicht. Welbeschouwd is deze tekst een antwoord op de urgente levensvraag: wat kan ik geloven. De vraag is echter hoe om te gaan met deze tekst in een tijd waarin de wijze woorden van vroeger ogenschijnlijk niet meer werken. De emeritus hoogleraar dr. Maarten den Dulk neemt zijn toehoorders mee in zijn zoektocht naar een antwoord op deze vraag.

Zo zou het kunnen: christelijke spiritualiteit als weg tot menswording. Of en in hoeverre God bestaat is en blijft een open vraag, maar hij is wel aanwezig in wat wij zeggen en doen. De christelijke traditie probeert zijn aanwezigheid tastbaar te maken in verschillende vormen, zoals de heilige schrift, heilige mensen, iconen en sacramenten zonder Hem daarin op te sluiten. Dr. Willem Marie Speelman, universitair docent spiritualiteit aan de Tilburg School of Catholic Theology, vraagt zich met zijn 'publiek' af hoe wij ons tot die God kunnen verhouden. Zo zou het kunnen: het geloof

denken, ervaren en doen. We bevinden ons niet in een tijdperk van veranderingen, maar in een verandering van tijdperk. Dat betekent dat er heel veel dingen tegelijkertijd in beweging zijn. Ook het denken over God, de uitleg van de bijbel, het christelijke geloof is aan verandering onderhevig. Dr. Rick Benjamins, docent praktische theologie en bijzonder hoogleraar vrijzinnige theologie, laat zien op welke manier we ons geloven in deze tijd kunnen denken, ervaren en doen.

Levinas

Zo zou het kunnen: de wijsheid van de liefde als bron van ons handelen. Op deze avond laten de leerhuis-leerlingen zich leiden door het gedachtegoed van de Frans-Joodse denker Emmanuel Levinas. Liefde is bij hem geen gevoelskwestie, maar is in zijn denken onlosmakelijk verbonden met ethisch handelen. Uiteindelijk is er geen kloof tussen liefde en rechtvaardigheid. Een avond met dr. Renée van Riessen, hoogleraar godsdienstfilosofie en kenner van Levinas.

Zo zou het kunnen: het mysterie verbeelden. De glasramen van Marc Chagall getuigen stuk voor stuk van de wijze waarop hij geïnspireerd werd door de joodse verhaaltraditie. Steeds opnieuw worden de mensen getroffen door de intense fonkeling van het gekleurde glas en de grote poëti-

sche kracht waarmee Chagall de verhalen van de Bijbelse traditie uitbeeldde. Drs. Ruud Bartlema, theoloog en beeldend kunstenaar, laat zijn luisteraars kennismaken met een aantal glasramen.

De leerhuisavonden worden gehouden in het Johannescentrum, Moezeldreef 400, Utrecht-Overvecht. De avonden hebben het karakter van een hoorcollege. Ze beginnen om 20.15 uur precies en eindigen om uiterlijk 22.15 uur. Data: 19 oktober, 2 en 9 en 23 november, 14 december 2016, 11 en 25 januari, 8 en 22 februari, 8 en 15 maart 2017.

De kosten die aan het volgen van deze serie avonden verbonden zijn, bedragen vijftig euro. Deelnemers wordt verzocht dit bedrag over te maken op IBAN NL 51 INGB 000 1763920 ten name van Leerhuis Johannescentrum -- Overvecht te Utrecht. Wanneer dit bedrag bezwaar oplevert kan daar in overleg van worden afgeweken.

Inlichtingen en opgave bij: Marian van der Hulst-Caspers / Rubicondreef 40 / 3561 JC Utrecht 030-261 3051, e-mail: m.vanderhulst-caspers@planet.nl of met Kees Wijnen / St. Eustatiusdreef 308 / 3564 GG Utrecht / 030-2624278 email: wijnenkees@gmail.com. Als u aan ons leerhuis wilt deelnemen, wilt u zich dan in alle geval-

Johannescentrum een huis van verhalen voor zoekers en zieners

len – ook als u het cursusgeld tegelijkertijd overmaakt – ons per e-mail of telefonisch een berichtje sturen?

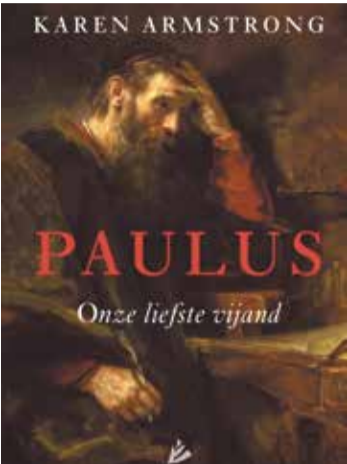
Geloven, denken en geïnspireerd worden

'Wie zichzelf geen grote vragen stelt leeft zomaar, omdat hij er nu eenmaal is. En volgens mij houdt geen mens dat een leven lang vol. Vroeg of laat zal iedereen willen weten of zijn bestaan zin heeft of niet.' Evenals vorig jaar geeft dit citaat van de filosoof Jan Drost ook dit jaar de overkoepelende thematiek van de leerhuisavonden goed weer. Niet dat er op 'grote vragen' een eenduidig antwoord te geven is. De bril waardoor we ernaar kijken bepaalt onze blikrichting en kleurt ons denken, geloven en voelen. Dat geldt voor evangelisten en filosofen, voor de traditie waar we uit willen leven. Vandaar: Zo zou het kunnen: geloven, denken, geïnspireerd worden.

Martinuskring kwart eeuw

(vervolg van voorpagina)

De Martinuskring is inmiddels een begrip in de Domkerk en gaat dit jaar voor de 25ste keer van start, (met natuurlijk steeds

* Paulus is onderwerp van gesprekken bij de Martinuskring.

weer andere deelnemers). De Martinuskring is een gespreks- en ontmoetingsgroep voor alle leeftijden die steeds een ander boek leest met elkaar. Er is ook volop ruimte voor ervaringen en verhalen van deelnemers bij het lezen en bespreken van het boek. Op woensdag 14 september start de kring met het boek van Karen Armstrong: Paulus, onze liefste vijand.

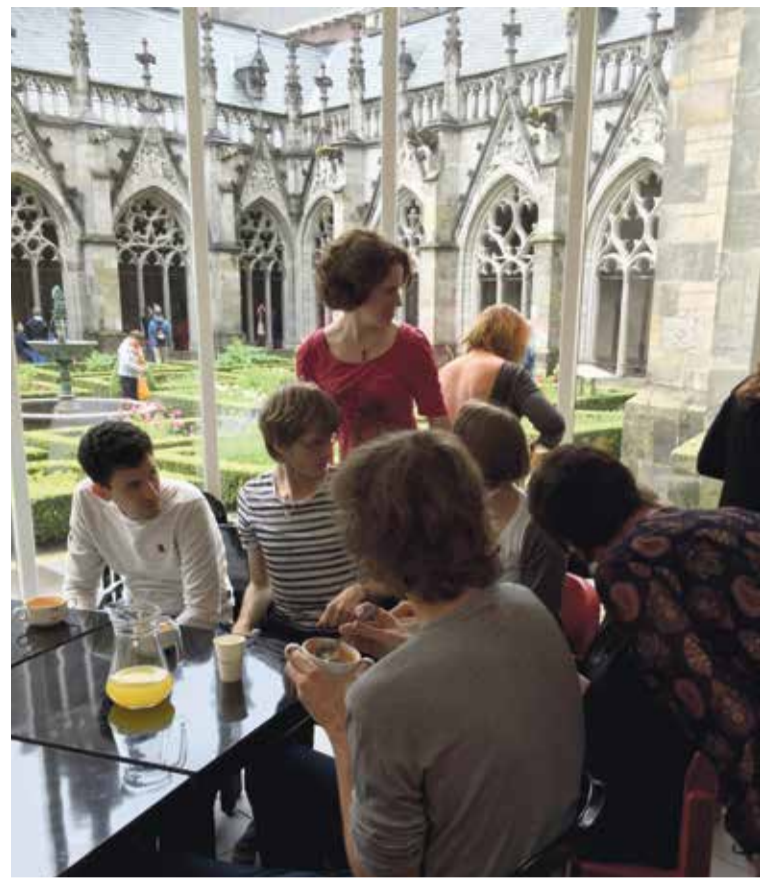
In deze monografie wijdt Karen Armstrong zich aan de apostel Paulus. Armstrong laat zien dat hij meer invloed op de verspreiding van het christendom heeft gehad dan enig ander historisch figuur. De Martinuskring komt steeds bij iemand thuis bij elkaar. De eerste bijeenkomst is woensdagavond 14 september om 20 uur. De volgende avonden staan gepland op 12 oktober, 9 november en 7 december.

Voor informatie en aanmelding kun je contact opnemen met Anneke van Steenis, tel. 030-2322874, email: Martinuskring@domkerk.nl.

Twintigersgroep

Na twee leuke, verkennende en informatieve bijeenkomsten voor de zomer gaat op 22 september de groep Twintigers van start. Op de avonden staat ontmoeting, gesprek en verdieping centraal. De groep is zowel bedoeld voor kerkdienstbezoekers maar ook voor hen die via Night of Light met de Domkerk verbonden zijn, of om wat voor redenen willen deelnemen aan de groep. Na donderdag 22 september zijn de volgende data in het DomCafé gepland op woensdag 12 oktober, donderdag 17 november en woensdag 14 december.

Informatie en opgave: Bram Schriever, telefoon 06-5143 5817, e-mail: b.schriever@leerruimte.nl.

* Twintigersgroep komt bij elkaar in het DomCafé.

Jaarthema Nicolaïkerk: Vrijheid

Steven Slappendel

Op zondag 25 september is de startzondag van de Nicolaïkerk. In de morgendienst, die om 10.00 uur begint, gaat ds Dirk Neven voor. Op de startzondag zal een keur aan activiteiten worden gepresenteerd in het kader van ons jaarthema 16/17: vrijheid. Het thema is gekozen naar aanleiding van het komende Lutherjaar. Dirk Neven geeft hierover het volgende aan.

Op 31 oktober 1517 timmerde de Augustijner monnik Maarten Luther op de deur van de slotkapel van Wittenberg zijn beroemde '95 stellingen'. Alles wat hij niet goed vindt aan de kerk van zijn dagen, staat hierin beschreven. Grootste aanstoot zijn de af-laatsbrieven. Tegen een forse som

geld koop je een aflaat waarmee je als gelovige de straf voor je zonden in het hiernamaals in het hier-en-nu kunt afkopen. Luther is woest. Cynische windhandel!

Het levert Rome wel veel geld op voor prestigeobjecten, zoals de nieuwe Sint Pieter, maar de gelovigen geen werkelijke vrijheid. Zonden afkopen biedt de

mensen geen werkelijke verlossing en geen nieuw begin. In 1520 zou Luther in een mooi, beroemd geworden traktaat, de vrijheid van een christenmens verder toelichten.

Vrijheid is een kernthema geworden van de Reformatie, ook van de Verlichting en de moderne tijd. Vandaag geldt, van welke politieke kleur, religieuze overtuiging of sociale klasse je ook bent: vrijheid is het grootste goed, naast gezondheid.

Maar vrijheid blijkt tegelijk heel verschillend te worden geïnterpreteerd. Mensen en sociale groepen verstaan er soms heel verschillende dingen onder. Vrijheid blijkt ook niet onbepaald te zijn. Mijn vrijheid grenst aan die van anderen en vrijheid blijkt soms ook regelrecht problematisch. Mensen komen niet zo snel van hun 'verleden' af. Vrijheid is,

* Berry van Berkum.

wat onze eigen christelijke traditie betreft, verbonden met één van de het 'oerverhalen' van de Bijbel: de uittocht uit Egypte, de bevrijding uit slavernij en vernedering.

De Kerk hoort dat verhaal van jaar tot jaar in het spoor van Israël. Ook het leven van Jezus zelf was en is in een notendop het aanbod aan de mens om voortaan werkelijk 'vrij' te zijn. Het komend seizoen willen we in de Nicolaïkerk het thema van de vrijheid verkennen. We vermoeden en denken dat vrijheid in Europa telkens opnieuw bevochten en doordacht moet worden. We geloven ook dat we ons als Kerk telkens weer moeten bezinnen waar de vrijheid die we van God ontvangen eigenlijk voor dient.

Aan de startzondag wordt meegewerkt door een groep vrijwilligers en de Nicolaïcantorij onder leiding van Ko Zwanenburg. Berry van Berkum is organist.

Marieke Sillevs Smitt

Het nieuwe seizoen is weer begonnen. Wat zal het ons brengen? Ik denk: een hoop werk! Dat dat werk maar mag zijn tot Gods eer en tot heil van mensen. Laatst zei iemand tegen mij en dat bleef bij me haken: "Het is mijn mening dat we eerst voor onze eigen ouderen moeten zorgen, ik vind het maar heel raar dat er zoveel vrijwilligers in de rij staan om vluchtelingen te helpen. Ouderen zijn geen 'sexy' doelgroep, vluchtelingen wel: zo exotisch!" Het is een bittere spiegel die ze mij voorhoudt. Ik ben altijd voor om in welke spiegel dan ook te kijken waarin een ander mij mijn gezicht en mijn omgeving toont. Wetend dat elke spiegel vervormt.

Toch helpt het spiegelen om samen meer zicht op de werkelijkheid te krijgen, die er niet eenvoudiger op is geworden. Zo spiegel ik haar terug dat ik denk dat een vrijwilliger vooral moet doen waar hij/zij aardigheid in heeft en dat de een nu eenmaal beter met ouderen of met vluchtelingen

kan omgaan dan de ander. Zij wil er niet van weten. Oké. Ik wil er niet van weten dat er een verschil is tussen 'onze eigen ouderen' en 'onze eigen vluchtelingen'. Het zijn allemaal mensen. Daar zijn we het dan gelukkig over eens.

Het komend seizoen hoop ik in Kerk in de Stad vluchtelingen die ik ontmoet meer zelf aan het woord te laten. Door hen te interviewen, door hen uit te dagen ook om op mijn spiegel te reageren. Alleen samen, werkelijk samen, kunnen we denk ik een weg zoeken naar een toekomst die menselijk is in alle opzichten. Want mensen zijn zoveel méér dan 'vrijwilliger', 'oudere' of 'vluchteling'. En in dat méér, het menselijke verhaal van ieder van ons, met ons

geloof en onze hoop, met de feiten van ons leven (die werkelijk zeer kunnen verschillen van de feiten van een ander mens leven), met onze liefde en onze geestigheid, daarmee kunnen we elkaar uitdagen om ook werkelijk mens te zijn, geschapen naar Gods beeld. Vrij om elkaar tot dienst te zijn.

Zo schreef ik deze weken een brief aan A. Ik moet nog aan hem vragen of ik zijn naam hier mag noemen. Hij heeft in zijn land van herkomst filosofie gestudeerd. In die brief vertel ik hem over de Frans-joodse filosoof Levinas, van wie ik weet dat hij hem niet kent. Levinas, de filosoof van het 'gezicht van de ander', die heel zijn filosofisch werk in dienst heeft gezet om te begrijpen hoe het totalitaire

regiem van het nazirijk heeft kunnen bloeien en hoe het totalitaire denken dat mensen reduceert tot onderdeel van een systeem, te weerstaan. Ik schreef A. onder andere dat ik geleerd heb dat de dialoog alleen, van mens tot mens, de wereld gezamenlijk maakt en de ander niet tot 'alleen maar' onderdeel van mijn systeem. En ik vroeg hem om mij terug te schrijven over wat hij denkt hierover, of dat hij mij wilde schrijven over 'zijn prachtige illegale leven' zoals hij dat altijd sarcastisch benoemt. Als hij dat doet, hoop ik de volgende column met zijn toestemming uit zijn schrijven te citeren. Omdat ik werkelijk geloof dat we samen veel meer kunnen bewerkstelligen tot eer van God en tot heil van mensen, dan alleen. Zo is er dan elk seizoen een nieuw

VAN ONDEREN

geloof. Nieuw in de zin van: het aloude geloof ook van vrede en recht, hopelijk opnieuw verklankt in de huidige tijd.

Ein deutsches Requiem voor gewone mensen

Joost van Beek en Bavo Hopman

Een requiem voor gewone mensen. Dat is Ein deutsches Requiem van Johannes Brahms. Het werk gaat namelijk over univertsele en tijdloze thema's als geborgenheid, troost en thuiskomen. Verder gebruikt Brahms hier niet de traditionele Latijnse requiemteksten, maar kiest hij voor Bijbelteksten in de eigen taal van het volk.

De intenties van de componist worden onderstreept door zijn latere verklaring dat hij het woord 'deutsches' in de titel graag zou willen vervangen door het woord 'menschliches'. Ein deutsches Requiem is dan ook eerder een humanistische lijdensmeditatie dan een theologisch document. Brahms droeg het werk op aan zijn moeder en aan zijn leermeester Robert Schumann.

De zeven delen tonen een symmetrische opbouw, waarbij het middelste vierde deel op idylli-

sche wijze het Koninkrijk Gods schetst. Het eerste en laatste deel lijken op elkaar, als zaligspredikingen. De eerste delen behandelen de vergankelijkheid van de mens, de laatste delen openen een troostvol uitzicht op het eeuwige leven.

Het stuk is geschreven voor een koor van ongeveer tweehonderd zangers en een daarbij passende orkestbezetting. Voor kleinere koren is deze versie echter niet bruikbaar. Componist Joachim Linckelmann loste dat probleem op door in 2010 met behoud van alle orkestrale kleuren een bewerking voor kamerorkest te maken. Bijkomend aspect is dat in deze versie de kamermuzikale passages nog intiemer klinken.

Twee uitvoeringen

Eind volgende maand is Ein deutsches Requiem in de bewerking van Linckelmann te beluisteren in Utrecht en Veenendaal. Kamerkoor Santiago uit Utrecht en het Veenendaals Kamerkoor voeren het werk dan gezamenlijk uit onder leiding van hun dirigent Herman Mussche. Dat levert een

koor op van in totaal ongeveer vijftig zangers. Deze 'joint venture' is niet alleen fijn vanwege de zo ontstane koorgrootte; ook de ontmoeting tussen twee koren zal ongetwijfeld inspirerend werken.

De solistische delen worden gezongen door sopraan Titia van Heyst en bas-bariton René Perler. Kamerorkest 'Concerto Limes', een door Herman Mussche gevormd ensemble van professionele musici, neemt de orkestrale begeleiding voor zijn rekening.

Uitvoeringen van Ein deutsches Requiem zijn op vrijdag 28 oktober in de Jacobikerk en op zaterdag 29 oktober in Wijkkerk Aller Erf aan het Ronde Erf 86 te Veenendaal. Beide concerten beginnen om 20.15 uur. Toegang kost 22 euro, in voorverkoop twintig euro en vijftien euro voor studenten en CJP-houders.

Meer informatie op www.cantiago.nl en op www.veenendaalskamerkoor.com.

* *Cantiago-dirigent Herman Mussche.*

Startzondag in Wilhelminakerk

Met een extra dienst om 10.00 uur start de Wilhelminakerk op zondag 11 september het nieuwe seizoen. Een seizoen waarin veel nieuwe dingen staan te gebeuren: rommelmarkten en concerten ten bate van het kerkgebouw en natuurlijk onze pioniersplek. Pionier Kristel van der Horst is inmiddels begonnen met haar werk en zal zich tijdens de startzondag voorstellen. Verder zijn er na de dienst leuke en gezellige activiteiten rond het thema 'Deel je leven'. Zo is er voor elk wat wils in de kerk aan de Hobbemastraat, waar de startzondag wordt afgesloten met een gezamenlijke lunch.

Bazaar in Zuilen

Vrijdag 2 september van 16.00 tot 21.00 uur en zaterdag 3 september van 10.00 tot 15.00 uur is de bazaar van de Wijkgemeente Zuilen Bethelkerk. Dit jaarlijks terugkerend evenement biedt voor elk wat wils en er is van alles te beleven zoals: rad van avontuur, grote verloting met mooie prijzen, meubel- en kinderplein, tweedehands kleding, fruit, boeken, curiosa, sfeerartikelen en nog veel meer. Ook de inwendige mens wordt niet vergeten; zo worden er oliebolletjes gebakken, er is soep, broodjes, kroket en patat en natuurlijk ook koffie met gebak en andere drankjes. De opbrengst van deze bazaar komt ten goede aan het werk in de wijkgemeente en aan drie goede doelen, te weten het KNGF – stichting hulphonden, het RRDF – ondersteuning schoolproject arme kinderen in India en Zuylentede – bloemen kerkdiensten.

Film over Amish in de Huiskamer

Op de avond van 9 september wordt in de Huiskamer aan de Hobbemastraat de film 'Amish Grace' (2010) gedraaid. Het gaat over een waargebeurde geschiedenis uit 2006. Hoe gaat de streng gelovige en uiterst traditionele Amish-gemeenschap van een plaatsje in Pennsylvania om met de gevolgen van een schietpartij op een school, waarbij vijf leerlingen de dood vinden? De Amish zelf blijven er opvallend rustig onder. Zij vergeven de schutter (die na zijn daad zelfmoord pleegt) en troosten diens weduwe. Alleen de moeder van een van de vermoorde meisjes weigert zich erbij neer te leggen... Vrijdag 9 september 19.30 uur in de Huiskamer van de Schildersbuurt, Hobbemastraat 41. Toegang gratis, consumpties tegen vergoeding. Na afloop praten we na onder het genot van een drankje. Van harte welkom! Graag even vooraf aanmelden bij marianvangiezen@online.nl, 06-1841 9992 of diana.rusch@versatel.nl.

Festival Oude Muziek in de Klaaskerk

Steven Slappendel

In het weekeinde van 3 en 4 september klinkt in de Nicolaïkerk op verschillende momenten en in verschillende contexten muziek gerelateerd aan het thema van het Festival Oude Muziek waarin het dit jaar draait om Venetië. Aan het begin van de zestiende eeuw werd daar de muziekdrukunst ontwikkeld en dat gaf ruimte aan verspreiding op grotere schaal.

Op zaterdag 3 september, 13.00 uur, speelt Reitze Smits, verbonden aan de Grote Kerk in Vianen, een orgelconcert van het Festival Oude Muziek.

Hij speelt Bach en Vivaldi. Kaarten via www.oudemuziek.nl. Vivaldi heeft veel invloed gehad op Bach. Deze maakte klavierbewerkingen van diverse concerten van Vivaldi, de 'rode priester'. Een aantal daarvan is zeker bedoeld voor orgel.

Op zondag 4 september speelt stadsbeiaardier Malgosia Fiebig om 14.45 uur op de Hemony-beiaard ook beiaardbewerkingen van composities van Bach en Vivaldi. Zij breidt het rijtje van 'festival-componisten' uit met Marcello. Alessandro Ignazio Marcello (Venetië, 1673-1747) was een Italiaans edelman die actief was op verschillende gebieden waaronder poëzie, filosofie en wiskunde, maar de meeste bekendheid heeft hij echter gekregen door zijn barokmuziek. Een concert dat

Marcello geschreven heeft voor hobo, strijkers en basso continuo, is waarschijnlijk zijn bekendste werk. Ook Bach onderschreef zijn kwaliteiten door van dit concert een transcriptie te maken voor klavecimbel (BWV 974).

Vesper met Venetiaanse koor- en orgelmuziek

De bijdragen in de Klaaskerk aan het Festival en ook aan het Uitefest Utrecht worden afgesloten om 17.00 uur met een vesper met Venetiaanse koor- en orgelmuziek. De Vespercantorij onder leiding van Ko Zwanenburg zingt twee motetten van Claudio Monteverdi (1567-1643): 'Cantate Domino' en 'Adoramus te'. Op 19 augustus 1613 werd Monteverdi aangesteld als maestro di cappella aan de San Marco in Venetië. Zijn

taak was het verschaffen van de geestelijke muziek bij het kerkelijk jaar en bij staatsbanketten. Het Magnificat in deze vesper is gecomponeerd door Lodovico Viadana (1560-1627). Lodovico Grossi da Viadana was een Italiaans componist en monnik. Hij was een der eerste componisten van concerterende kerkmuziek. Berry van Berkum speelt op het Marcussenorgel een Toccata van Girolamo Frescobaldi (1583-1643), Magnificatversetten van Giovanni Battista Fasolo (1598-1680) en een bewerking van Johann Sebastian Bach van het Concerto in a van Antonio Vivaldi (1678-1741). Voorganger in de vesper is ds Marian van Giezen. Het thema is 'Vreugde van de wet' met Psalm 100 en de lezing is uit Nehemia 8:4-12.

Steven Slappendel

Dit is de titel van de cantate van Johann Sebastian Bach (1685-1750) die op zondag 4 september in de morgendienst, 10.00 uur, klinkt in de Nicolaïkerk. De aloude traditie van een cantatedienst in de Klaaskerk tijdens het Festival Oude Muziek wordt hiermee vervolgd.

Bach maakte de meeste cantates voor de kerkdiensten en sloot daarbij aan bij de Bijbellezingen voor de betreffende zondag. Deze cantate klonk voor het eerst op zondag 17 september 1724, de vijftiende zondag na Trinitatis, in de Thomaskirche te Leipzig. De Bijbellezingen voor deze zondag zijn Galaten 5: 25 - 6 : 10, over het werk en de vruchten van de Geest, en Mattheüs 6: 23-34, over het vertrouwen op God en

'Was Gott tut, das ist wohlgetan'

zijn zorg voor ons. Het bekende koraal 'Was Gott tut, das ist wohlgetan' is de basis van de cantate. De tekst van dit koraal is van de bekende dichter Samuel Rodegast

(1649-1708). In de cantate klinken de eerste en de laatste strofe van de zes coupletten tellende hymne. Opmerkelijk bij deze cantate is de instrumentale bezetting. Niet

zoals gebruikelijk strijkinstrumenten en twee hobo's, maar dit keer een strijkersensemble, een oboe d' amore en een traverso. Bach had waarschijnlijk in de periode dat hij de cantate schreef en uitvoerde de beschikking over een getalenteerd traversospeler. Tijdens de dienst klinkt ook de cantate 'Der Herr ist mit mir' van Bachs grote voorbeeld Dietrich Buxtehude. Ook deze cantate is een vreugdevolle uiting van geloofsvertrouwen.

De voorganger is ds Dirk Neven. Het orgel wordt bespeeld door Berry van Berkum. Medewerking wordt verleend door Paulien van der Werff - sopraan, Dorien Lievers - alt, Henk Gunneman - tenor en Michiel Meijer - bas, de Vespercantorij en de Cappella di San Nicolai onder leiding van Ko Zwanenburg.

* *Bach-cantatedienst in de Nicolaïkerk (foto Steven Slappendel).*

Cantate 'De verloren zoon'

Vorig jaar werd met succes in een volle Barbarakerk in Culemborg de Jona-cantate uitgevoerd.

Dit jaar schreef componist Alfons van der Mullen opnieuw een groot werk: de cantate De verloren zoon. Er doen 19 profs en 40 amateurs mee aan de uitvoering. Het geheel staat onder leiding van Marijn Slappendel.

De première vindt plaats op 24 september in Culemborg. Daarna zijn er nog uitvoeringen in Doorn, Zwolle en Utrecht (Geertekerk, 7 oktober om 20.00 uur). De kaartverkoop is inmiddels gestart via de website: www.denieuwecantate.nl.

De verloren zoon is een avondvullend symfonisch werk voor twee solisten, kinderkoor, gemengd koor, virtuoze klarinet en gitaar, kamerorkest en piano. Andries Govaart schreef het libretto voor deze cantate, gebaseerd op de bijbelse parabel De verloren zoon, Lucas 15: 11-32. Deze inhoud is terug te zien in de ensceering van de cantate. Tijdens de uitvoering verlaat de verloren zoon, vertolkt door de tenor, virtuoze klarinet en gitaar, de rest van het orkest en bezingt aan de andere kant van de zaal zijn losbandige leven. Over de hoofden van de toehoorders heen proberen koor en orkest hem tot andere gedachten te brengen. Het kinderkoor van Hein Franssen (Koorklas Culemborg) fungeert als een stem uit de hemel die de losbol enige sturing wil geven.

*Affiche voor de uitvoering van de cantate.

Franciscusviering met inzameling voedsel

Op maandag 3 oktober om 19.00 uur wordt de jaarlijkse Franciscusviering gehouden in de Antoniuskapel van de St. Aloysiuskerk, ingang Adriaan van Ostadelaan 4 in Utrecht. Iedereen van jong tot oud die deze dienst mee wil vieren is van harte welkom. Deze viering wordt georganiseerd door de Utrechtse regio van de Franciscaanse Beweging. De Antoniuskapel is vanaf 18.30 uur open. Aansluitend aan de viering is er gelegenheid om elkaar te ontmoeten onder het genot van koffie of thee.

Iedereen wordt uitgenodigd om houdbaar voedsel mee te nemen voor degenen die noodgedwongen een beroep moeten doen op de plaatselijke voedselbank. Dit wordt vooraf aan de viering ingezameld. Er zal een vrijwillige bijdrage gevraagd worden om de kosten van de viering te dekken.

Samen eten als verbinding

Sietske Gerritsen

Een van de vele, mooie initiatieven tot ontmoeting, die de stad Utrecht rijk is, is: EetMee!

Doel van de Stichting EetMee! is, zoveel mogelijk mensen met elkaar te verbinden, en waar doe je dat beter dan aan tafel, door met elkaar te eten? Initiatiefneemster en coördinator van dit project is Annelies Kastein.

Waarom heb je de Stichting EetMee! opgericht?

"Bij mijn werk als eigenaar van een cultureel organisatiebureau hoorde ik vaak: 'Iedereen zit op zijn eigen eilandje'. Bij festivals bijvoorbeeld ontmoet je veel mensen, maar maak je toch niet echt contact. Maar aan tafel maak je wel echt contact met elkaar. Zelfs als er geen klik is, heb je toch iets om over te praten. Toen ben ik dat gaan organiseren. In 2009 is de Stichting EetMee! opgericht. We brengen mensen, die graag gasten aan tafel hebben en mensen, die graag bij iemand eten, samen."

Hoe werkt het precies?

"We hebben verschillende formules. Bij EetMee! Eenmaal matchen we mensen steeds weer opnieuw voor een eenmalig etentje. Mensen melden zich aan en wij houden een intakegesprek, waarbij we kijken naar mogelijkheden en onmogelijkheden. Bijvoorbeeld, welke dagen in de week kan iemand meedoen, rookt iemand of is hij vegetariër? Hierna doen mensen uit elke leeftijdsgroep mee. Dit project loopt in Nieuwegein, Utrecht, Zeist en de Bilt. Je eet een keer samen via ons en als er een klik is, kun je natuurlijk vaker afspreken. Er zijn al heel wat vriendschappen ontstaan."

Vaste gast

"Dan is er EetMee! Vaste gast. Dit is vooral bedoeld voor ouderen, die het gezellig vinden om een tot twee keer per maand als vaste gast

* Ook ouderen schuiven graag aan bij EetMee! Nel Overwater is hier te gast bij de familie Avezaat. Theo schuift de stoel aan (foto Annelies Kastein).

bij andere mensen te eten. Ouderen hebben vaak het idee dat ze alleen maar iets komen halen, maar dat is niet zo. De eetadressen vinden het echt leuk om een gast te hebben. Wij maken een match op maat. Wij voeren gesprekken bij mensen thuis met een uitgebreide vragenlijst. Zo bespreken we bijvoorbeeld ook, of mensen het belangrijk vinden dat er geboden wordt voor en na het eten. We hopen een goede match te kunnen maken."

Student

En dan is er nog EetMee! Student. Studenten uit het buitenland vinden het soms moeilijk om contact te maken, die matchen wij met Nederlandse studenten tijdens een speciale week die we afsluiten met een leuke activiteit."

Julie hebben ook een project met vluchtelingen, zag ik bij Een-Vandaag. "Dat klopt. Dat is 'Come and Eat', dat we samen doen met Present Utrecht. We hebben vluchtelingen uit de noodopvang gematcht met gezinnen in Utrecht. We hebben al 1600 keer een vluchteling aan tafel gehad. Ruim 700 mensen hebben zich al opgegeven als eetadres. Het is echt een succes.

Vriendschappen

"Er zijn ook vriendschappen ontstaan. Het is mooi om te zien, hoe mensen bij elkaar betrokken blijven. In november krijgt dit een vervolg, als er weer een noodopvang komt."

Kunnen we nog meer initiatieven verwachten?

"Ja, we zijn druk bezig met EetMee! Sint Maarten. We willen mensen die Maarten heten, of een afgeleide daarvan, die Maarten in hun achternaam hebben of bijvoorbeeld op de St. Maartensdreef wonen vragen, of ze tussen 5 en 11 november gastheer of gastvrouw willen zijn. St. Maarten is het feest van delen en vooral voor de stad Utrecht bijzonder, omdat St. Maarten de beschermheilige van de stad is."

Doe je dit werk helemaal alleen?

"Nee, gelukkig niet. We hebben

Eens bij iemand aanschuiven, voor een onbekende koken of vrijwilliger worden?

Kijk op de website:

www.eetmee.nl of neem telefonisch contact op met 2213 498.

veel enthousiaste vrijwilligers. Zij doen de administratie en communicatie, beheren de website, houden de intakegesprekken en maken de matches. Verder hebben we ambassadeurs, die folders verspreiden en ons werk onder de aandacht brengen. We hebben een leuk, divers team met twintigers, maar ook een tachtiger. We kunnen altijd nieuwe vrijwilligers gebruiken."

Stel, een match werkt niet...

"Je hebt je allemaal aangemeld, omdat je het leuk vindt. Je krijgt van te voren een profiel, zodat je weet wie er bij je aan tafel komt of bij wie je gaat eten. Bij EetMee! Eenmaal komen er meestal twee of drie gasten, wat leuk is voor de interactie. Juist omdat mensen elkaar niet kennen, kunnen er heel open en diepgaande gesprekken ontstaan. In het slechtste geval heb je niet lekker gegeten en vind je de mensen niet leuk, maar ben je wel weer een ervaring rijker en heb je een leuk verhaal.

Bij EetMee! Vaste gast, waar je als oudere regelmatig aanschuift bij een gezellig eetadres nemen we na twee kennismakingsetentjes contact op voor een evaluatie. Als de klik er niet is, staat het iedereen vrij dat te zeggen, dan proberen we het opnieuw. Na een half jaar melden we ons weer een keer. Er zijn matches, die al jarenlang duren. En sommige ouderen hebben inmiddels al meerder eetadressen."

Foto te vroeg

In de vorige Kerk in de Stad stond de foto van de mensen aan tafel per abuis bij het artikel over het Odensehuis (rechts onderin). Die foto, met daarop gast Lieneke op de voorgrond, gastvrouw Daniëll daar achter en de kinderen Camille en Huub, was gemaakt door Juul Seesing en niet door Sietske Gerritsen.

Christiane Karrer

Terug van mijn zomervakantie zit ik in onze lutherse kerk in de Hamburgerstraat. De dienst is nog niet begonnen, orgelmuziek vult de kerkruimte. De zon schijnt door de glas-in-lood ramen, de goudversieringen op het ivoorwitte hout glanzen. De ruimte lijkt gevuld met stilte en warmte. De eeuwenoude stenen vloer lijkt te vertellen van de mensen die hier zaten en liepen. Zoals vaak raakt mij deze ruimte. Ik voel me thuis komen en beschermd. Tegelijk is hier iets anders, betekenis die mij overstijgt, die onze kleine zon-

Thuis in de kerk

dagochtend gemeenschap overstijgt. Herinnering aan wat ertoe doet. Helder en schoon, met een warme glimlach. Mijn collega predikante zei ooit: "Deze kerkruimte doet het halve werk voor ons."

Wat is het dat me zo raakt in deze ruimte? Kan een gebouw betekenis krijgen die overstijgt wat je ziet, de muren, de inrichting? Zoals woorden of symbolen betekenis dragen? Ik moest denken aan het kleine bedevaartsoord met de kapel op de pelgrimsroute naar St. Jacob di Compostella dat ik tijdens de vakantie bezocht. De lutheranen hebben de traditie van heilige plaatsen en pelgrimages sinds de Reformatie losgelaten. God is immers niet in de muren van een gebouw, op een aardse plek te vatten, toch? Desondanks raken me deze kerken en kapellen, net als vele andere toeristen. Zelfs als zij helemaal niet gelovig zijn. Toch lopen velen een pelgrimsweg.

De Bijbel kent een heilig oord bij uitstek. Het is de tempel in Jeruzalem. Vele psalmen en verhalen vertellen

ervan. De tempel wordt als woonplaats van God gezien, plaats van Zijn aanwezigheid. Op de berg van de tempel - in de werkelijkheid een kleine heuvel - raken elkaar als het ware hemel en aarde. Hier is de bron van vrede en gerechtigheid. Mensen gaan op pelgrimage naar de tempel, zoeken naar ontmoeting met God, naar bescherming en hulp en naar feestelijke gemeenschap. De betekenis van een gebouw voor leven en geloven van mensen kan niet groter zijn. Toch dacht men ook in bijbelse tijden daar niet naïef over. Op verschillende manieren werd in beeldspraak tot uitdrukking gebracht dat God in de tempel op een bijzondere manier aanwezig ervaren werd, maar dat uiteraard een menselijk gebouw nooit God kan bevatten. Bijvoorbeeld wordt in vele teksten gezegd dat niet God zelf, maar alleen Zijn Naam in de tempel woont. Of de profeet Jesaja ziet in een visioen de hele tempel gevuld met een klein stuk van zijn 'gewaad'.

Mijn gedachten zijn terug in onze lutherse kerk. Ik zie al de verschil-

LUTHERS GELUID

lende mensen in de banken zitten, sommigen rustig in zichzelf gekeerd, sommigen met een praatje, iemand staat op, gaat een kaars ontsteken, spreekt een stil gebed. Wij mensen kunnen niet anders dan in de ruimte leven, denk ik. Wij zijn gebonden aan een plaats omdat wij menselijk zijn, aards. Betekenis licht op uit de aardse dingen waarmee wij leven. Hoe anders komt het gevoel van 'thuis zijn' tot stand? Op deze manier spreken monumenten tot onze verbeelding, lijken al de herinneringen aan gebeurtenissen, aan mensen die ons zijn voorgegaan, aan ideeën die bouwheren en bewoners bezighielden, als het ware 'in de muren te hangen'. We hebben de stenen die we zien en de rituelen die we ondergaan nodig, willen we de betekenis ervaren die ons voedt en verder leidt.

‘Orgel-plus’ in de Klaaskerk

Steven Slappendel

Een orgel is eigenlijk een groot orkest met blazers en heeft het daarmee veel mogelijkheden, maar de toevoeging van andere instrumenten maakt het muzikale gebeuren nog mooier. Daarom ook veel aandacht voor ‘orgel-plus’ in de Nicolaïkerk. In september zijn er verschillende mogelijkheden.

Viering 60 jaar Marcussenorgel

Tijdens het Utrecht Uitfeest op 4 september, 14.00 uur, wordt in de Nicolaïkerk een preview gegeven van de viering ter gelegenheid van de 60ste verjaardag van het vermaarde Marcussenorgel van de Nicolaïkerk. In het programma ‘Voorpret met een jarig orgel’ zorgen kinderen van de Zangschool Utrecht o.l.v. Thea Bakker en Berry van Berkum en Ko Zwanenburg, orgel, voor een mooie opmaat met composities van onder anderen Vaughan Williams, Wood, Whitacre en Langlais. Over de viering volgt meer informatie in het volgende nummer, maar nu alvast voor de agenda: er komen twee zeer bijzondere concerten met onder meer twee speciaal voor deze gelegenheid gemaakte nieuwe composities van Christiaan Richter en Berry van Berkum. Uiteraard speelt het jarige Marcussen (hoofd)orgel de hoofdrol, maar ook de drie jaar oudere ‘broer’, het Sweelinckorgel, laat zich horen. Verder werken mee het Kamerkoor Neon onder leiding van Fokko Oldenhuis, koperblazers, het kinderkoor van de Zangschool Utrecht, de stadsbeiaardier, een videokunstenaar en een acteur. Meer orgel-plus is toch bijna niet mogelijk!

* Ko Zwanenburg en Fredrike de Winter gaan voor orgel-plus.

De concerten vinden plaats op donderdag 29 september en zaterdag 1 oktober om 20.30 uur. Meer gegevens komen binnenkort op de websites www.nicolaiconcerten.nl en www.nicolaikerk.nl.

Zomerorgelserie

Op zaterdag 10 september, naast Open Monumentendag ook Nationale Orgeldag, sluiten we serie zomerconcerten 2016 af met een orgelvoettocht met orgelbespeelingen en -demonstraties in de zuidelijke binnenstad. De start is om 13.00 uur in de Nicolaïkerk met Ko Zwanenburg en met medewerking van Fredrike de Winter, slagwerk. Ko speelt van Sweelinck (1562-1621) Balleth del granduca en van Bach (1685-1750) Fantasie in g moll. Daarna gaan ze voor nieuwe muziek: Paul Smadbeck (1955) een gedeelte van Rhythm Song (marimba) en van Berry van Berkum (1960) Trez danzas (2012) voor orgel en

bongo. De tocht wordt vervolgd om 14.00 uur in de Catharijnekkerk door Wouter van Belle en afgesloten om 15.30 uur in de Domkerk door studenten van het Utrechts Conservatorium.

CD-presentatie HOT

Op zaterdag 10 september vindt om 17.00 uur in de Nicolaïkerk de feestelijke presentatie plaats van de nieuwe CD van HOT ‘Bird & Beyond’ met eigen bewerkingen van Charlie Parker klassiekers.

Jazz op het orgel in de kerk? HOT (Het Orgel Trio) bewijst dat het kan! Met de gloedvolle rietblazer Steven Kamperman en veelzijdige bassist Dion Nijland laat organist Berry van Berkum de indrukwekkende geluidsfabriek bulderen, schuren en zinderen. En als vandoord trekken de drie musici daarbij het publiek mee op een reis door de ruimte.

* Het OrgelTrio (HOT) presenteert op 10 september de cd ‘Bird & Beyond’.

Kerken gebaat met entreegeld

(vervolg van voorpagina)

Niet alleen Toerisme Utrecht en Kerken Kijken, juist ook de kerkeigenaren hebben een belangrijke rol. Want de overweging is dat kerkeigenaren baat hebben bij het toeristisch bezoek. De financiële opgave om de monumentale kerkgebouwen in stand te houden is immers groot. De vrijwillige giften van toeristische bezoekers brengen het nodige op, maar het is het onderzoeken waard om te kijken of er meer kan worden verdiend aan de toeristen.

In dat kader is de mogelijkheid van entreeheffing genoemd. Als een eigenaar dat wil zijn er nog wel wat voorwaarden. De kerken hebben primair een religieuze functie, of entree heffen daar wel bij past moeten eigenaren uiteraard zelf bepalen. Sommige kerkelijke eigenaren vinden dat entree heffen wel bij een museum past, en minder bij een kerk. Boven-

dien is er meer nodig dan alleen het plaatsen van een kassa bij de ingang. Niettemin zijn er in binnen- en buitenland vele voorbeelden van kerken waar de toerist wel moet betalen. Met name in Engeland gaat het vaak om stevige toegangsprijzen. Op die manier gaan inkomsten rechtstreeks naar de eigenaren, vanuit de toeristische sector waar veel geld in omgaat.

Dom in de lift

Los van de kwestie van entreeheffing is het een uitdaging om toeristen kennis te laten maken met de enorm rijke cultuurhistorie van de stad. De grootste toeristische trekker onder de kerkgebouwen, de Domkerk zit al jaren in de lift. De kerk trok in het afgelopen jaar ruim 370.000 toeristische bezoekers. Kerken Kijken heeft momenteel rond de 60.000 bezoekers in de andere kerken, alleen al gedurende de zomermaanden. De vraag is nu hoe de bezoekers van de Domkerk ook de weg naar de

* Beeldje in Dompandhof (foto's Maarten Buruma).

andere interessante kerkgebouwen weten te vinden.

Het cultuurhistorische project Kerken Kijken Utrecht werkte de afgelopen jaren al aan verbetering van het toeristisch ‘product’, want ook dat dient te gebeuren. Voor bezoekers uit binnen- en buitenland zijn informatiepanelen aangebracht in alle deelnemende kerken. In twee talen, Nederlands en Engels (en in de Pieterskerk ook in het Frans), wordt de geschiedenis van de kerk op een toegankelijke manier toegelicht. Daarnaast wordt de openstelling steeds verder verruimd, door niet alleen in de zomer, maar ook in andere delen van het jaar de gebouwen open te stellen.

Waar de gezamenlijke inspanning van Toerisme Utrecht, de gemeente Utrecht, Kerken Kijken en de kerkeigenaren toe leidt wordt op een termijn van een half jaar duidelijk. Ook in Kerk in de Stad zullen we aandacht besteden aan de uitkomsten.

Auteur is bestuurslid van Kerken Kijken Utrecht.

VOORWOORD BIJ FINANCIËEL JAARVERSLAG PGU 2015

Inspiratie en pluriformiteit

**René van Bommel, voorzitter
Algemene kerkenraad**

Wanneer ik deze woorden schrijf is het hartje zomer en eigenlijk tijd om even afstand te nemen van alle dagelijkse besommeringen en zorgen. Maar dit jaar lukt me dat minder goed dan voorgaande jaren. Hoewel het privé goed gaat, merk ik dat ik me steeds meer zorgen maak over de turbulente wereld waarin we leven.

* René van Bommel, voorzitter van de Algemene Kerkenraad.

Ik voel me steeds meer een pion op een wereldschaakbord met weinig invloed. Het zijn onzekere tijden, ga maar na. Een poging tot staatsgreep in Turkije. Het zoveelste bloedbad, in West-Europa, recent in Nice en Duitsland. De Britten uit de Europese unie. De keten van zorgwekkend nieuws houdt aan en belast mijn gemoed. Er is veel woede, ergernis, de verschillen nemen toe. De democratie staat onder druk.

Vluchtelingen zetten de maatschappelijke cohesie verder onder druk. Terroristen zaaien angst. De onrust in de wereld slaat over op onze eigen land en stad. De daders van terreuraanslagen zijn vaak jonge moslims die in slecht geïntegreerde immigratiebuurten zijn geradicaliseerd. President Erdogan laat tijdens de zuiveringen na de mislukte coup zien dat hij zijn macht kan doen gelden tot op Europa's straten door zijn aanhangers te mobiliseren tegen andersdenkenden.

Angsten onder kiezers over immigratie, terreur en een dalende levensstandaard komen allemaal tezamen en vormen een zware cocktail die flink aantikt. Ze dreigt de samenleving te splijten in wij en zij. Volk tegen elite. Het politieke midden staat onder spanning of is bezig te verdampen. We trekken ons terug in het eigen gelijk. Referenda rukken op. Met hun absolute keuzes. Ja of Nee. Voor of tegen.

De sociale media geven veel mensen een stem die ze daarvoor nooit hadden en vormen zo een aanvulling op de democratie. Maar het samenballen van je mening in slechts 140 twittertekens is niet bevorderlijk voor de nuance. Het leidt in combinatie met de behoefte om op te vallen vaak tot geschreeuw, stemmingmakerij of erger. Elkaar beledigen

lijkt belangrijker dan elkaar te verstaan. Er lijkt nauwelijks nog een weg terug.

Een deel van de kiezers roept om sterke leiders en radicale oplossingen, die in navolging van Brexit Europa verder kunnen doen scheuren. Ik voel me in het defensief gedwongen.

En dan komt de vakantietijd eraan om alles even los te laten. Kan dat wel?

Terugkijkend op het afgelopen (kerkelijke) jaar is er gelukkig nog een andere werkelijkheid, waaruit we mogen leven en op vertrouwen. De pastorale brief van de predikanten en kerkelijk werkers van begin dit jaar spreekt daarvan en is in dit forum reeds met de lezer gedeeld. Gods liefde in Christus en de doorwerking van Gods Geest in ons, is ons gegeven. Daaraan mogen wij ieder in onze eigen verantwoordelijkheid dienstbaar zijn. Bescheiden maar beslist. Omdat wij onze bron niet kunnen en hoeven te organiseren, omdat ze eenvoudigweg beschikbaar is voor ons en voor alle mensen, mag ons dat brengen in een ontspannen en gelukkige naïviteit, die ons opent voor wat zomaar vanuit de bron kan opwellen, wat zomaar in ons midden kan gebeuren. Het is al begonnen, zie je het niet?

En ook dat gebeurde weer volop, waarvan het verslag van de wijk-

kerken (zie meinummer van dit blad) en dit verslag van de overkoepelende PGU een impressie geeft. Want dwars door alles heen waren ook het afgelopen jaar weer zoveel mensen op zoveel plaatsen in de Geest van God en Jezus actief om de kerk bij de tijd te houden. Ondanks de zorg over de (kleinere) schaal. Dat is en blijft een bemoedigende ervaring in onze turbulente tijd. En ons (inmiddels maandelijkse) kerkblad *Kerk in de Stad* doet daar op trouwe en verrassende wijze en inmiddels veelkleurig verslag van.

Lef

En ook in de overkoepelende organen zoals de centrale kerkenraden is veel werk verzet en ruimte gemaakt voor bezinning. Zo was op de kerkenradendag het thema dit jaar 'Leiderschap met lef', waarin we oefenden om zaken doen te verbinden met gezamenlijke visieontwikkeling en geloofsverdieping.

Een goede basis om te kunnen starten met de voorbereidingen van het nieuwe beleidsplan voor de periode van 2016-20, waarbij de koers binnen een krimpende kerk zal blijven: het behouden en vernieuwen van de bestaande vitale wijkgemeenten, zorg voor de kwetsbare medemens in de stad en, waar mogelijk, ruimte bieden aan nieuwe vormen van geloofsgemeenschappen. Wat dit laatste betreft werden naast De

ALLE DEUREN OPEN

Eens zullen alle deuren open gaan en uit alle hoeken van behoud, uit alle gesloten systemen, zullen mensen te voorschijn treden om elkaar voorgoed te kennen en te dienen. Ze zullen hun eigen registers en doopboeken vergeten, niet omzien naar hun heilige vaten en maten, maar elkaars inspiratie delen. Van angst en moeten bevrijd, uit sleur en conventie opgestaan, zullen ze elkaar opzoeken en luisteren naar elkaars verhalen van geloof, hoop en liefde. Ieder zal het beste van haar traditie inbrengen en zonder geheimtaal

zullen ze elkaar wijzer maken over wat er vandaag gebeuren moet om ook morgen nog te leven. Hun groeiende gemeenschap zal kerk, moskee noch tempel heten, maar naamloos 'Mensenhuis', met eindelijk een plek, een huis en haard voor iedereen. Ze zullen er ongewapend zijn, en zich met geweld verdedigen zal zijn als ongelof.

God zelf, de Ene, zal er bij zijn en wonen, gelijkvloers, als een God-met-ons. Wij houden open huis en openbare hemel.

Yechezkel Landau, directeur van het Open House-project in Ramla, Israël. Een plek waar de deuren opstaan, waar moslims, joden, Palestijnen en Israëliërs, samen leven en werken in een 'Mensenhuis', tegen alle verdrukking in.

Haven als pioniersplek op Kanaaleneiland, twee pioniersplekken toegevoegd: de Choral Evensong met Pubexperiences bij de binnenstadskerken en een pioniersplek verbonden met de Wilhelminakerk.

Visie

We sluiten daarbij aan bij de nieuwe toekomstvisie van de Protestantse Kerk in Nederland Kerk 2025: waar een Woord is, is een weg', waarbij de essentie is dat de manier waarop de kerk is vormgegeven niet meer past in deze tijd. Waarbij de centrale vraag is: moeten we niet terug naar het beantwoorden van de kernvraag: wat betekent het als we zeggen te geloven? En waarbij het huidige begrip 'wijkgemeente' steeds minder de lading dekt. De veelkleurigheid waar de kerk en ook de PGU voor staat, heeft als gevolg dat mensen de kerkelijke gemeenschap kiezen waar zij in hun manier van geloven thuis voelen. En dat ongeacht de plaats waar die kerk staat.

We zijn geen voorpaginanieuws. Als inmiddels één van de vele minderheden doen we in de luwte ons werk met passie en vasthoudendheid om te verbinden en de medemenselijkheid in de stad hoog te houden.

We oefenen ons om op te gaan met de eigen pluriformiteit en met die van anderen in de stad met al of niet gedeelde dromen en idealen. In debat met respect voor elkaars mening. De één niet beter dan de ander.

Zo waren we namens de PGU bij de opening van de nieuwe moskee in de Kanaalstraat, geïntegreerd in de wijk en oecumene, met een gebedsruimte voor anders gelovigen. Ook deelden we met andere stadsbewoners in een gastvrij welkom aan vluchtelingen. Hoopvolle tekenen in een wereld, land en stad vol vervreemding en onzekerheid. We houden het visioen op een stad van vrede en gerechtigheid met kracht en vastberadenheid vast. Kome wat komt.

Robert Imhof

penningmeester College van
Kerkrentmeesters

Terwijl 2016 al weer voor de helft voorbij is, komen we nog een keer terug op het financiële jaar 2015. Het kost nou eenmaal de nodige tijd voor alle cijfers van het boekjaar zijn verwerkt, de jaarrekening is opgesteld, gecontroleerd door de accountant, en is besproken door het College van Kerkrentmeesters en de Algemene Kerkenraad.

Uit de staat van baten en lasten blijkt dat het jaar 2015 is afgeslo-

ten met een positief resultaat van € 333.000. Een deel van de kosten is gedekt uit bestemmingsreserves en een deel van de inkomsten is gereserveerd voor uitgaven in de toekomst. Na verrekening hiervan resteert een saldo van € 414.000. Verderop wordt toegelicht waar deze positieve uitkomst vandaan komt.

De cijfers in deze *Kerk in de Stad* zijn een samenvatting van de volledige jaarrekening die u kunt vinden op de website van de

PGU of kunt opvragen bij het bestuurssecretariaat.

De PGU en de wijken

De Protestantse Gemeente Utrecht bestaat uit tien wijkgemeenten, maar er zijn zestien zogenaamde kostenplaatsen, met elk hun eigen exploitatie: behalve de wijkgemeenten met één vieringplek zijn ook de deelwijken Bethelkerk, Oranjekapel, Marcuskerk, Wilhelminakerk financieel zelfstandig, evenals de pioniersplek

de Haven. Daarnaast worden de Janskerk en de Triumfatorkerk door de PGU als gebouw - dus los van een wijkgemeente - geëxploiteerd. En tenslotte is er nog de kostenplaats Centraal voor de gemeenschappelijke financiële zaken.

Uitgangspunt is dat van elke kostenplaats - dus van elke wijk/kerk - de kosten en baten in evenwicht zijn, dan is ook de PGU als geheel financieel gezond. In het overzicht per kostenplaats zijn de verschillen

tussen de wijken (kostenplaatsen) te zien. Er is maar een beperkte relatie tussen het aantal ingeschreven leden en de 'omzet' van de wijk. Dat komt omdat wijken met een (groot) kerkgebouw veel meer uitgaven, maar gelukkig ook veel meer inkomsten hebben.

Zes wijken (en PGU-Centraal) hebben 2015 afgesloten met een positief resultaat (groen), vaak dankzij veel inspanningen voor geldwerving en voor de exploitatie van het kerkgebouw.

Het Citypastoraat Domkerk valt op met een geweldig resultaat van bijna € 100.000. Dit is onder andere te denken aan allerlei succesvolle activiteiten in en rond de Domkerk in 2015. Een kantekening is wel dat er in de komende jaren weer een grote restauratie van de Dom nodig. Daar is alvast de helft van dit resultaat voor gereserveerd, maar dat is maar een klein deel van wat er dan nodig is.

De pioniersplek De Haven wordt voor een aantal jaren gefinancierd uit de reserves van de PGU (en door de PKN). Het negatieve resultaat was dus voorzien en komt zelfs iets gunstiger uit dan verwacht.

Zorgelijk zijn de resultaten van de wijken Bethelkerk, Oranjekapel, Wilhelminakerk en Marcuskerk. Het negatieve resultaat in die wijken lijkt structureel. Het verlies wordt nu nog gedekt uit de wijkreserves, maar dat kan niet vele jaren zo doorgaan. In en met die wijken zijn dan ook al geruime tijd gesprekken gaande over het perspectief op langere termijn. Afgelopen maanden zijn in deze gemeenten de eerste moedige stappen gezet op weg naar een nieuwe vorm van kerk zijn met als doel een financieel gezonde en vitale kerkgemeenschap. Er is en wordt hierin veel werk verzet.

De kerkgebouwen Janskerk en Triumfatorkerk worden centraal geëxploiteerd. De Janskerk leed nog wel een verlies in 2015, maar veel minder dan in voorgaande jaren. Nu de economie aantrekt is de verwachting dat een positief resultaat weer mogelijk is. Dat geldt niet voor de Triumfatorkerk. Het College van Kerkrentmeesters denkt na over een nieuwe bestemming voor dit gebouw.

De reserves van de PGU

In de vorige paragraaf zijn in vogelvlucht de resultaten van de wijken benoemd. Maar het positieve resultaat van de PGU als geheel van ruim € 330.000, is vooral het gevolg van de het resultaat van PGU centraal: ruim € 410.000. Dat vraagt natuurlijk om een toelichting. PGU-centraal heeft in 2015 een resultaat behaald van € 618.000 op de beleggingen van de PGU, terwijl € 212.000 was begroot. Er is dus in 2015 ruim € 400.000 meer "verdiend" op de beleggingen dan verwacht. Voor een verklaring daarvoor gaan we iets dieper in op hoe de beleggingen worden gewaardeerd. Alleen voor liefhebbers!

De PGU, inclusief alle wijken, heeft ruim € 15.000.000 aan vrij beschikbaar eigen vermogen en

lange termijn voorzieningen voor het onderhoud van de gebouwen. Hiervan is ongeveer € 13.000.000 belegd via een professionele vermogensbeheerder. Deze werkt op basis van een beleggingsstatuut. Daarin heeft de PGU bepaald wat de verdeling is tussen de soorten beleggingen, dat we weinig risico willen lopen, dat we alleen willen beleggen in 'fatsoenlijke' ondernemingen op het gebied van milieu, arbeidsomstandigheden, enz.

Koersen van beleggingen stijgen en dalen. Binnen de PGU is afgesproken (in de zogenaamde waarderingsregels), dat we pas als een bepaalde belegging wordt verkocht kijken wat dan het verschil is met de oorspronkelijke aanschafwaarde. Dat is een voorzichtige wijze van presenteren.

Het gevolg is dat als de fondsbeheerder bepaalde beleggingen lang vasthoudt en de waarde daarvan stijgt, dit nog niet tot uitdrukking komt in de jaarcijfers van de PGU. In de jaarrekening van 2014 stond het zogenaamde 'ongerealiseerd koersresultaat' vermeld van € 580.000.

In 2015 moest de PGU geld vrijmaken voor de investering in de nieuwbouw van de Prinsenhof (zie hieronder). Hiervoor is een bedrag onttrokken uit de beleggingsportefeuille. Met als gevolg dat door de herschikkingen in de portefeuille al het ongerealiëerde resultaat in 2015 vrij viel. Om een lang verhaal kort te maken: de koerswinsten uit voorgaande jaren, die uit voorzichtigheid nog niet als resultaat waren beschouwd, werden nu zichtbaar als resultaat in de jaarrekening over 2015.

De Prinsenhof

Het voormalige wijkgebouw Prinsenhof aan de Eykmanlaan in Tuindorp was in de laatste jaren alleen nog in gebruik voor het Bureau van de PGU. Uiteindelijk is besloten om het gebouw af te breken en voor rekening van de PGU te investeren in een te verhuren gezondheidscentrum. Al voor de start van de sloop en de nieuwbouw waren er overeenkomsten afgesloten met toekomstige gebruikers: huisartsen, fysiotherapeuten en een apotheek.

Voor de ontwikkeling en de exploitatie van de nieuwe Prinsenhof is een stichting opgericht, die volledig onder de PGU valt. De PGU verhuurt het perceel aan de Eykmanlaan aan de stichting. Uit de huur van de zorgverleners betaalt de stichting aan de PGU de huur van de grond en de

* De nieuwe Prinsenhof, op exact dezelfde plek als de vorige stond.

rente en aflossing van de lening voor het nieuwe gebouw.

De PGU heeft hiermee voor een groot aantal jaren een stabiele en verantwoorde bron van inkomsten gecreëerd uit een deel van haar vermogen, naast de opbrengsten uit de beleggingen. Het nieuwe gezondheidscentrum, dat ook weer Prinsenhof heet, is in april 2016 opgeleverd en in gebruik genomen.

Perspectief

Het resultaat op de beleggingen over 2015 zal zich vrijwel zeker in 2016 niet nogmaals voordoen. In het huidige economische klimaat is de renteverwachting laag en het resultaat op aandelen onzeker. Het enige stabiele rendement zal komen van de verhuur van de Prinsenhof.

Belangrijk voor de langere termijn zijn de verwachtingen voor de Kerkbalans-opbrengsten van de leden. Het aantal leden van de PGU daalt, maar dit wordt financieel nog steeds gecompenseerd door hogere bijdragen van de resterende kerkgangers. Maar omdat de leden gemiddeld steeds ouder worden, en gedeeltelijk al hoogbejaard zijn, zal er een moment komen dat de bijdragen gaan dalen.

Het College van Kerkrentmeesters handhaaft daarom haar voorzichtige beleid, waarbij telkens wordt gekeken naar de vitaliteit van elk van wijkgemeenten. Deze koers is ook vastgelegd in het nieuwe beleidsplan van de PGU 2016-2020.

Baten en Lasten				
	Begroting 2016	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€	€
Baten				
Gebouwen	1.097.490	1.177.946	1.063.190	1.006.699
Bijdragen	1.623.240	1.691.409	1.627.950	1.658.343
Financiële baten	379.400	657.797	361.400	302.982
Subsidies	386.300	296.147	333.350	292.431
Diverse baten	9.250	64.643	5.000	53.480
Totaal baten	3.495.680	3.887.941	3.390.890	3.313.934
Lasten				
Gebouwen	1.116.865	1.079.137	1.116.785	1.046.664
Medewerkers	2.017.620	1.926.825	2.008.945	1.908.619
Gemeentelieven	147.075	105.921	139.290	134.421
Beheer en administratie	220.180	223.871	225.320	248.621
Verplichtingen	113.000	113.128	117.900	117.607
Diverse lasten	7.840	105.764	16.350	455.214
Totaal lasten	3.622.580	3.554.645	3.624.590	3.911.146
Resultaat boekjaar	126.900-	333.296	233.700-	597.212-
Uit bestemmingsreserves	92.500	216.377	158.500	516.721
Naar bestemmingsreserves	-	135.576-	10.000-	80.236-
Eindsaldo boekjaar	34.400-	414.097	85.200-	160.727-

Balans		
na resultaatbestemming	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
Activa		
Materiële vaste activa		
Kerkgebouwen	1	1
Woningen en inventaris	3.390.777	3.918.317
	3.390.778	3.918.318
Financiële vaste activa		
Beleggingen	13.438.023	13.661.057
Vlottende activa		
Vorderingen	593.924	652.377
Liquide middelen	2.017.645	812.351
	2.611.568	1.464.727
Totaal activa	19.440.370	19.044.102
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	6.565.050	5.626.971
Herwaarderingsreserve gebouwen	3.370.000	3.891.000
Kapitaal onderhoud rijksmon. kerken	5.504.809	5.491.899
Bestemmingsreserves	1.481.858	1.717.866
	16.921.717	16.727.736
Voorzieningen onderhoud		
Onderhoud gebouwen en orgels	2.101.092	1.914.774
Schulden		
	417.561	401.591
Totaal passiva	19.440.370	19.044.101

Kostenplaats	Baten	Lasten	Resultaat	Uit	Saldo	Reserves	Leden	Bijdragen
	2015	2015	2015	reserves	2015	1-1-2016		
PGU centraal	722.925	312.129	410.796	52.419	463.215	5.105.000		
EUG	202.044	192.465	9.579		9.579	195.000	376	123
Jacobikerk	395.937	391.903	4.035		4.035	352.000	2.029	359
Citypastoraat Domkerk	544.159	445.131	99.028	-93.879	5.149	613.000	1.411	225
Bethelkerk (deelwijk)	139.518	191.094	-51.576	45.000	-6.576	286.000	1.076	228
Oranjekapel (deelwijk)	79.217	96.566	-17.349	17.528	179	199.000	902	75
JohannesCentrumgemeente	197.712	195.958	1.753		1.753	87.000	1.562	315
Tuindorpkerk	298.997	306.814	-7.817	232	-7.585	137.000	1.595	241
Nieuwe Kerk	266.568	269.017	-2.448	10.000	7.552	112.000	1.741	317
Wilhelminakerk (deelwijk)	111.600	122.659	-11.059	11.000	-59	66.000	1.760	154
Nicolaikerk	279.427	275.347	4.080		4.080	108.000	2.109	288
Marcuskerk (deelwijk)	160.251	196.917	-36.666	8.000	-28.666	144.000	1.904	248
Utrecht-West	146.510	146.510	0		0	539.000	2.961	294
De Haven (pioniersplek)	20.717	50.972	-30.255	30.500	245	105.000	16	7
Janskerk (gebouw)	268.123	274.835	-6.712		-6.712			
Triumfatorkerk (gebouw)	54.236	86.328	-32.093		-32.093			
Totaal PGU	3.887.941	3.554.645	333.296	80.801	414.097	8.048.000	19.442	2.874

Voor u ligt het verslag van de werkzaamheden van de Algemene Kerkenraad van onze Protestantse gemeente over het jaar van onze Heer 2015. In dit jaar is veel aandacht besteed aan de toekomstvisie van de gemeente. Dit gebeurde in het kader van de voorbereiding van een nieuw beleidsplan. De vitaliteitscriteria zijn herijkt.

Teunis van Kooten

scriba Algemene Kerkenraad PGU

Het is geen nieuws dat ook onze gemeente te maken heeft met krimp. Dat geldt met name ook voor de inkomsten: prognoses laten zien dat op termijn deze gaan dalen. Dat maakt ingrijpende keuzes noodzakelijk. Dat geldt ook voor het gebouwenbestand, pastoraat en personeel. Daarnaast moet ruimte zijn voor nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld in de vorm van pioniersplekken.

De Algemene Kerkenraad heeft in het jaar 2015 onder voorwaarden toestemming gegeven voor de start van een tweetal pioniersplekken. De eerste plek wordt gedragen door de PGU en de Oud-Katholieke Kerk en betreft een zogenoemde Choral Evensong & Pub Experience: het gaat hierbij om het houden van op Anglicaanse leest geschoeide getijdenvieringen in een binnenstadskerk. Aan die viering is de vorming van een gemeenschap in een cafésitting verbonden.

De tweede plek wordt gedragen door de sectie Wilhelminakerk. De pioniersplek is gericht op het

bereiken van kosmopolieten. Daarbij wordt in eerste instantie ingezet op het organiseren van doorweekse activiteiten.

Roobolkapel

Ook de situatie in de Roobolkapel in Zuilen is aan de orde geweest. De continuïteit daarvan was in gevaar. De Algemene Kerkenraad heeft besloten de Roobolkapel voorlopig te ondersteunen, dit in afwachting van nader onderzoek naar de financiële situatie en beschikbare menskracht.

Het AdVoogt Fonds is geëvalueerd. Uit dit fonds worden projecten gefinancierd die zijn gericht op kerkvernieuwing en verbetering van vitaliteit. Wijkgemeenten kunnen hiervoor aanvragen indienen. De Diaconie heeft aan de hand van de nota Duurzaam Diaconaat nagedacht over de vormgeving van het diaconale werk in de toekomst. Deze nota is ook aan de orde geweest binnen de Algemene Kerkenraad. Aspecten die daarbij aan de orde komen, zijn de verhouding tussen de wijkdiaconieën en de centrale diaconie, samenwerking met de Rooms-Katholieke Caritas in Utrecht en de zichtbaarheid van de diaconie.

Wat betreft dat laatste heeft de Algemene Kerkenraad besloten dat de naam Diaconaal Missionair Orgaan (DMO) niet meer wordt gebruikt maar dat zij voortaan met de naam Diaconie van de PGU of Protestantse Diaconie Utrecht (PDU) zal worden aangeduid. Deze naam is beter herkenbaar in de samenleving en spoort overigens ook beter met de kerkorde.

Ouderenwerk

Ook is gesproken over het ouderenwerk. De pastorale zorg aan ouderen die vanuit zorginstellingen werd gefinancierd, staat namelijk onder druk en lijkt te verdwijnen. Er liep al sinds 2010 een project

dat tussentijds is aangepast en werd begeleid door de Commissie Ouderenwerk. Zo was in de laatste jaren sprake van een pilotproject in een aantal zorginstellingen. In dat verband is ook onderzoek gedaan naar de behoefte onder oudere kerkleden aan contact met de kerk. Onder de groep die geen contact heeft met de kerk, bleek die behoefte niet heel groot te zijn. Ook gaf een deel van deze groep aan dat zij, als die behoefte er zou zijn, de weg naar de kerk wel kon vinden. Onder meer deze bevindingen maken dat het ouderenwerk op een andere wijze wordt voortgezet: de ouderencommissie is gedechargeerd en er is een ouderenconsulent benoemd. Tot de taken van laatstgenoemde behoort onder meer het toerusten van vrijwilligers die ouderen bezoeken en het fungeren als aanspreekpunt voor vragen omtrent pastoraat en ouderen.

Verder is de toekomst van *Kerk in de Stad* besproken. Er is besloten dat de layout zal worden aangepast en ook wordt ingezet op een digitale verschijningsvorm. Het kerkblad blijft vooralsnog echter ook in gedrukte vorm verschijnen. In verband met het vertrek van een aantal redactieleden was het meest acute probleem dat eerst moest worden opgelost, de bemensing van de redactie. Dat lijkt zich echter op te lossen.

Presentatie

Met het oog op een doelgerichte communicatie en presentatie van wijkgemeenten, bijvoorbeeld door middel van gebruik van een website en sociale media, heeft de Algemene Kerkenraad aan alle wijkgemeenten de mogelijkheid geboden gebruik te maken van de diensten van een gespecialiseerd bureau. Een aantal wijkgemeenten heeft daarvan gebruik gemaakt en dat leidde tot nuttige rapportages

*Teunis van Kooten (foto Foto Maartje Geels | Hollandse Hoogte).

die de betreffende wijkgemeenten kunnen gebruiken om hun werkwijzen op dit vlak aan te passen. Daarnaast heeft de Algemene Kerkenraad ook een reeks - soms jaarlijks terugkerende - besluiten van meer procedurele aard genomen die ook belangrijk zijn voor het leven en werk binnen de kerkelijke gemeente. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de vaststelling van begrotingen, jaarrekeningen en het collecterooster. Ook zijn enkele ambtsdragers (her)verkozen en benoemingen gedaan.

Kleinere AK

Verder is de plaatselijke regeling gewijzigd: zo is de omvang van de Algemene Kerkenraad verkleind. Elke wijkgemeente wijst in plaats van drie voortaan twee ambtsdragers aan die deel uitmaken van de Algemene Kerkenraad. Ook is de samenstelling van de Algemene Kerkenraad Klein gewijzigd. Op verzoek van de Protestantse Gemeente te Maarssen heeft - met instemming van de classes Breukelen en Utrecht - een grenswijziging plaatsgevonden tussen beide kerkelijke gemeenten.

Predikanten

Ook de predikantsformatie is gewijzigd. Zo is ds Wim Vermeulen bevestigd als predikant met een bijzondere opdracht, te weten het missionaire werk binnen de wijkgemeente Jacobikerkerk. Ds Margreet van Steenbeek, die als predikant met een bijzondere opdracht werkzaam was aan het UMC, is met emeritaat gegaan. Vermeldenswaard is ook dat de Algemene Kerkenraad vertrouwenspersonen voor predikanten, zogenoemde Pastores Pastorum, heeft aangesteld en daarvoor een protocol heeft vastgesteld. Predikanten die werkzaam zijn bij de PGU kunnen desgewenst bij hen terecht voor het delen van hun zorgen en problemen. Ook op deze manier probeert de PGU haar verantwoordelijkheid voor de zorg en het welzijn van de predikanten gestalte te geven.

Bij al deze zaken van praktische aard en stormen waardoorheen ook het schip van de kerk in Utrecht - ook zichtbaar in ons logo - vaart, mogen wij in gemeenschap met het voorgeslacht (Guido de Brès, 1561: artikel 27 Nederlandse geloofsbelijdenis) belijden: "(...) deze kerk is er geweest van het begin van de wereld af en zal er zijn tot het einde toe; want Christus is een eeuwige Koning, die niet zonder onderdanen kan zijn. En deze heilige kerk wordt door God bewaard of staande gehouden tegen het woeden van de gehele wereld, hoewel zij soms een tijdlang zeer klein en als tot niets schijnt te zijn geworden in de ogen van de mensen (...). Ook is deze heilige kerk niet gelegen in, gebonden aan of beperkt tot een bepaalde plaats of gebonden aan bepaalde personen, maar zij is verspreid en verstrooid over de gehele wereld. Toch is zij met hart en wil samengevoegd en verenigd in eenzelfde Geest, door de kracht van het geloof."

Personeelsbestand vrij stabiel

Uriël da Costa
Manager P&O

In 2015 is ds Wim Vermeulen vanuit de IZB, de Vereniging voor zending in Nederland voor een periode van vier jaar begonnen aan zijn werk in de Jacobikerkerk.

Het aantal medewerkers van de Protestantse gemeente Utrecht, inclusief predikanten, is in 2015 per saldo met drie gestegen. Behalve de extra predikant komt dat door de vervanging vanwege zwangerschap en vanwege de organist in West. Het aantal kerkelijk werkers is met twee afgenomen. In bijgaand overzicht staat de verfijning van de personeelsbewegingen.

Er waren in 2015 drie zilveren jubilea, te weten van ds Piet Jan Rebel en de kerkmusici Wilfred Folmer en Karel Demoet. De derde jubilerende kerkmusicus was Wick Gispén; hij had een koperen jubileum.

Medezeggenschap

Zowel bij het bestuur als bij de medewerkers bestond behoefte om tot een vorm van medezeggenschap te komen. In het voorjaar is onder het personeel een enquête gehouden over de gewenste vorm van medezeggenschap. Op basis van dat onderzoek is uiteindelijk door de medewerkers gekozen voor de vorm van Personeelsvertegenwoor-

diging (PVT). Wij zijn erg verheugd dat in juli tijdens een bijeenkomst van het personeel

de PVT officieel van start is gegaan. Drie medewerkers hebben daarin zitting. Het zijn:

Overzicht personeelsformatie PGU per 31-12-2014 en 31-12-2015 zonder stagiaires en oproepkrachten

Omvang aanstelling	Predikanten		Diaconie		CvK		TOTAAL	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
0 - 20 %	0	0	1	2	14	16	15	18
21 - 40 %	0	0	2	3	5	6	7	9
41 - 60 %	7	7	3	1	6	6	16	14
61 - 80 %	4	5	4	4	6	5	14	14
81 - 100 %	5	5	1	1	8	8	14	14
Totaal	16	17	11	11	39	41	66	69

Overzicht functieverdeling CvK en DMO

Functie	aantal medewerkers			aantal medewerkers		
	2014			2015		
	Pred	Diaconie	CvK	Pred	Diaconie	CvK
predikanten	16			17		
kerkelijk werker		9	3		7	4
koster-beheerder		1	11		2	11
kerkmusici			16			18
huishoudelijk medewerker			2			1
projectcoördinator					1	
bureau-medewerkers		1	7		1	7
Totaal	16	11	39	17	11	41

Irene Stok, voorzitter van de PVT en ouderenconsulent binnen het DMO zoals de Protestantse Diaconie Utrecht in 2015 nog heette, Eric van den Berg, secretaris van de PVT en kosterbeheerder in de Jacobi- en Janskerk en Cas Mak, notulist van de PVT en teamcoach DMO. Aan het eind van het jaar heeft de PVT haar eerste advies uitgebracht en dat betrof de werkkostenregeling die met ingang van 1 januari 2016 is ingegaan. De arbeidsvoorwaarden zijn in 2015 gewijzigd; er zijn loonsverhogingen doorgevoerd van 0,43% per 1 januari, 1,25% per 1 september en ook per die datum een eenmalige uitkering (naar rato) van € 500.

Zoals gezegd is er in juli een personeelsbijeenkomst gehouden en wel in de Johanneskerk. De kerkrentmeesters personeel kwamen in maart en september in vergadering bijeen. De BHV-herhalingstraining (Bedrijfs hulpverlening) werd in oktober gehouden. De training sociale hygiëne is voor het eerst gehouden en afgerond. Hier komen onder andere zaken aan de orde als hygiëne binnen de horeca.

Aan het eind van het kalenderjaar kregen de medewerkers allemaal een waardebon van tien euro, als dank voor hun inzet gedurende het jaar. Maandlijks was er overleg tussen de directeur van het kerkelijk bureau, de manager P&O en het bestuurslid van het College van Kerkrentmeesters dat personeel in zijn portefeuille heeft.

IN 2015 RUIM HALF MILJOEN EURO RENDEMENT UIT VERMOGEN

Beleid Diaconie werpt vruchten af

Rien van Dieren, penningmeester Diaconie

We mogen terugkijken op een diaconaal jaar waar weer veel inzet getoond is en ook het ingezette beleid om de financiën beter onder controle te krijgen langzaam zijn vruchten begint af te werpen. Dit jaar is afgesloten met een niet al te groot negatief exploitatieresultaat (€ 28.582). Eigenlijk zouden we het vermogen graag willen laten meegroeien met de inflatie. Dat lukt dus (nog) niet.

Stand van zaken

“Voor de komende jaren staan de beleggingsresultaten van het DMO onder druk als gevolg van de lage rentestand. Het zijn bijna profetische woorden die mijn voorganger, Peter Gijsbertsen vorig jaar schreef.

Zo op het oog valt het nog mee. Vorig jaar was het rendement op vermogen heel goed (afgerond € 717.000) en dit jaar niet slecht (€ 514.000). Maar doordat we dit jaar obligaties verkochten met een boekwinst zijn de beleggingsresultaten een beetje vertekend. Effectief realiseerde de Diaconie 2,2% rendement. Op langere termijn hopen we vijf procent per jaar terug te zien in de boeken. Daar is het beleid op gebaseerd en waar we voor staan is de vraag hoelang we dat kunnen blijven doen. Iedere spaarder onder de lezers weet inmiddels dat 5% rente een onhaalbaar rendement is als traditioneel bij de Bank of in staatsobligaties wordt belegd. Ter herinnering, in 2013 is dat beleid ingezet vanwege structureel negatieve exploitatieresultaten. De tijd

De huidige jongeren weten vaak niet of nauwelijks wat een kerk is. Vaak zijn ze heel sociaal ingesteld.

lijkt ons in te halen. Toen is lang en goed nagedacht over het lange termijn beleggingsbeleid maar drie jaar later ziet de wereld er al weer anders uit.

‘Dood geld’

De Diaconie leeft vooral van dood geld, dus van vermogen dat in het verleden bijeen gebracht is. Diaconale collectes gaan voor een deel direct door naar de doelen waarvoor gecollecteerd wordt. Daar kan de Diaconie dus niet de medewerkers van betalen, het aandeel in de bureaustkosten of wat dan ook. Dat gebrek aan ‘levend’ geld baart wel zorgen. Voor een deel wordt dit gebrek gecompenseerd doordat we er in slagen om andere fondsen bereid te vinden bij te dragen in bepaalde activiteiten van de Diaconie. Zo draagt de Stichting Rotterdam een deel van de kosten van “duurzaam diaconaat”, een project om de diaconie zelf bij de tijd te brengen. Waar dat kan werken we samen met andere organisaties als de rooms-katholieke Caritas om gezamenlijk projecten te

doen en dus de kosten te delen. De andere kant hiervan is dat veel afgestemd en overlegd moet worden met anderen en ook dat kost tijd en energie, terwijl we die liever direct inzetten voor diaconaal werk..

Personeel

De uitgaven dalen inmiddels via natuurlijk verloop. Zo is in 2015 bijna € 50.000 minder aan personeelslasten uitgegeven. Dat is een volle formatieplaats. Besparen op personeelslasten is altijd een beetje toevallig. Er moet maar een medewerker met een vast contract tijd inleveren of met pensioen gaan. Met nieuwe aanstellingen zijn we daarom zeer voorzichtig. Liever zoeken we het dan in herschikking van werkzaamheden. Ook de uitgaven voor plaatselijk werk daalden verder met afgerond € 32.000. Enerzijds is die daling noodzakelijk maar anderzijds kunnen we daar ook niet al te verheugd over zijn. Het betekent dat we gewoon minder doen terwijl de nood niet minder is geworden.

beeld is dat wel wenselijk. Hier wordt hard aan gewerkt

Praktische uitwerking

Nog scherper op de kosten letten, ons nog vaker afvragen of anderen niet willen en kunnen mee betalen, nagaan of we nog ergens ‘levend geld’ kunnen aanboren, het zal allemaal moeten gebeuren de komende jaren. De realiteit van een krimpende kerk is ook dat we minder kunnen doen door minder vrijwilligers. Degenen die er zijn, doen al zoveel. Tegelijk komt de vraag op ons af hoe bij alle krimp de diaconie aanwezig kan blijven in met name armere wijken. Het verlangt verandering en creativiteit om met minder middelen toch zichtbaar en kenbaar in de stad aanwezig te blijven.

Maar het biedt ook unieke kansen. Door samenwerking kunnen we beter zichtbaar worden in de maatschappij. De huidige jongeren weten vaak niet of nauwelijks wat een kerk is. Vaak zijn ze heel sociaal ingesteld. Door via platforms in wijken en stad meer te gaan samenwerken met jongeren ontstaat de mogelijkheid om de kerk voor hen zichtbaar te maken in de wijken. Ook dat is een doel van het ingezette project Duurzaam Diaconaat.

Staat van Baten en Lasten over 2015

OPERATIONALE BATEN

80 Baten onroerend goed	54.012
81 Opbrengst uit vermogen	513.985
83/84 Collectes en bijdragen	218.102
85 Subsidies	54.203
89 Diverse baten	4.139
Totaal	844.441

OPERATIONELE LASTEN

41 Lasten onroerend goed	65.772
45 Bijdragen en verplichtingen	18.152
46 Personeelslasten	349.796
47 Lasten administratie en beheer huisvesting	119.279
48 Financiële lasten	40.286
49 Algemene kosten	614
50 Plaatselijk werk	166.659
51 Landelijk werk	22.056
52 Wereldwijd	90.409
59 Diverse lasten	-
Totaal	873.023

Resultaat boekjaar

Mutatie bestemmingsreserves	90.315
Saldo na bestemmingsreserves	61.733

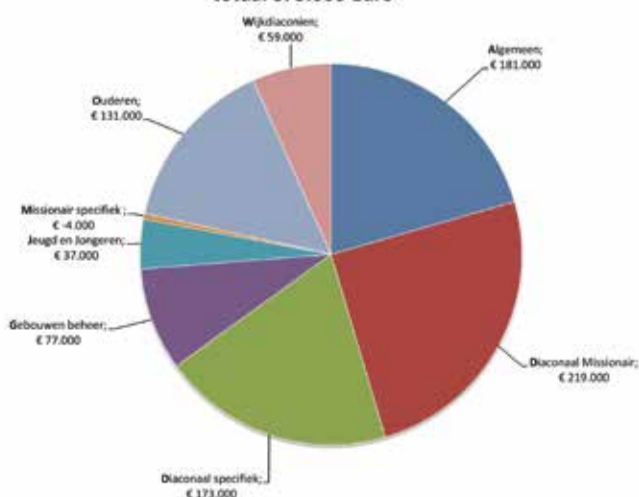
Koersresultaat vermogensportefeuille

Eindsaldo boekjaar 61.733

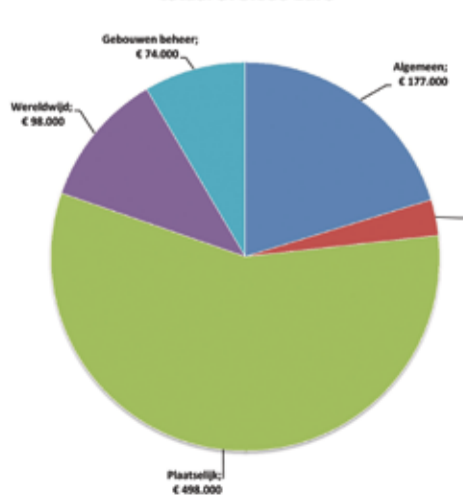
Balans per 31 december 2015

ACTIVA	PASSIVA
Materiële vaste activa	Eigen vermogen
Gebouwen en grond	Kapitaal Algemeen
1.721.980	4.721.165
Financiële vaste activa	Kapitaal Stadszending
Beleggingen	2.436.853
8.599.468	Kapitaal Oudaen
Viottende activa	Kapitaal Fonds Bomer
Vorderingen	1.912.543
137.273	Kapitaal Fonds Bomer
2.251.812	1.164.092
Liquide middelen	Reserve herwaarderung onr goederen
2.389.085	776.373
	Bestemmingsreserves
	868.397
	Totaal Eigen Vermogen
	11.879.422
	Voorziening groot onderhoud onr goed
	188.095
	Kortlopende schulden
	581.284
	Resultaat boekjaar
	61.733
TOTAAL ACTIVA	TOTAAL PASSIVA
12.710.534	12.710.534

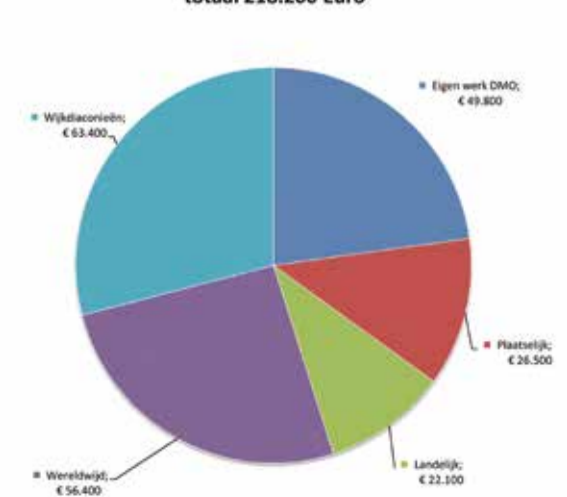
Bestemming Uitgaven naar doelen totaal 873.000 Euro

Bestemming Uitgaven naar regio totaal 873.000 Euro

Bestemming Collectes totaal 218.200 Euro

Iets van vrede en recht temidden van oorlog en geweld

Diaconaat wereldwijd (4)

ZWO. Zending, Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking. Een begrip binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Deze maand in Kerk in de Stad een persoonlijk verhaal uit Colombia, waar Margarita is geholpen door Kerk in Actie-partner Mencoldes; daarnaast een introductie van het project in Libanon dat vanuit de Jacobikerkerk wordt gesteund.

In het vorige artikel in de maandelijks verschijnende reeks over het diaconale werk van de kerk in ontwikkelingsgebieden ging het over het onlangs afgeronde project van de Nicolaikerkerk en de introductie van het tweede stedelijke ZWO-project, in Colombia.

Mariëlle Jochensen

Wilbert en Rima van Saane wonen en werken in Libanon, het geboorteland van Rima. Ze hebben twee kinderen: Christina en Pieter. Eerder al werkten Wilbert en Rima een aantal jaar voor de kerk in Beiroet. In 2014 besluiten ze, na jaren in Nederland gewoond te hebben, om terug te gaan. In een land waar velen ontmoedigd zijn door de politieke situatie in

het Midden-Oosten hopen ze als volgelingen van Jezus al iets van vrede en recht te kunnen bewerkstelligen.

Wilbert werkt als studentenpredikant aan de Haigazian University, een instituut waar zowel christen- als moslimjongeren studeren. Hij verzorgt wekelijks een dienst voor deze studenten, houdt bijbelstudies en onderwijst ondermeer het Oude en Nieuwe Testament. Rima werkt ondertussen als docent op de Near East School of Theology. Op deze school wordt

* Wilbert en Rima van Saane met hun kinderen Christina en Pieter (foto Kerk in Actie).

een nieuwe generatie theologen opgeleid tot predikanten, kinderen jongerenwerkers. Dit zijn Libanezen, Palestijnen, Iraniërs en in deze tijd vooral ook Syriërs.

Verlangen

De kerk in het Midden-Oosten leeft in een situatie van oorlog en geweld. Samen verlangen Rima en Wilbert ernaar studenten een

hoopvolle toekomst te geven, waar mensen in vrede en vrijheid kunnen leven en geloven.

De diaconie van de Jacobikerkerk heeft als doel om het werk van Wilbert en Rima de komende jaren structureel te gaan ondersteunen. In het bijzonder de volgende drie projecten:

- * Rugzakjes voor schoolkinderen.
- * Sponsoring van kerkbanken voor een Armeense kerk die door IS is vernield.
- * Ondersteuning van kleine ondernemers van Kessab, wier zaken beschadigd of uitgebrand zijn.

Voor deze projecten heeft het stedelijk ZWO eenmalig een bedrag van 1.500 euro uitgedeeld. Een mooie motivatie voor de Jacobikerkerk om dit bedrag (minstens) te verdubbelen!

Auteur is lid van de ZWO-commissie van de Jacobikerkerk.

Mencoldes: "Ik ben Margarita, vol van leven!"

Kerk in Actie-partner Mencoldes zet zich al ruim 25 jaar in voor de gemarginaliseerden in Colombia. De medewerkers proberen de nieuw aangekomen vluchtelingen in de grote steden een zo goed mogelijke eerste opvang te bieden. Een persoonlijk verhaal:

Tom Kolsters

Het dorp waar Margarita woont wordt geteisterd door het extreme geweld van de burgeroorlog. Vrienden van haar worden lid van illegale, gewapende groeperingen. Ze leert haar man kennen in haar eigen kapperszaak. Na enige tijd wordt hun eerste kindje geboren. Margarita's geluk wordt echter overschaduwed door een illegale gewapende groep die kleine bedrijfjes een 'vacuna' vraagt, zogenaamd beschermgeld. Maar het bedrag is veel te hoog voor Margarita en zij slaagt er niet in om dit op tijd te betalen.

Als zij op een dag laat in de avond naar huis loopt, duikt vanuit het donker een aantal mannen op. Margarita wordt ontvoerd. Daarna

is er een zwart gat. Het enige wat zij zich nog kan herinneren zijn de harde klappen, het betasten van haar lichaam en het vreselijke dat meer dan vijf mannen met haar doen. Zij raakt buiten bewustzijn.

Besmet

Na deze verschrikkelijke gebeur-

tenis laat ze alles achter en vertrekt ze met man en kind naar de grote stad. Daar ontdekt ze dat ze met het HIV-virus is besmet. "Ik ging door een verschrikkelijke emotionele crisis, zoekend naar psychologische hulp en opboksing tegen discriminatie. Daarnaast lag ik in scheiding met mijn man, want

* Mencoldes biedt materiële en psychosociale hulp aan circa veertig nieuwe gezinnen per maand (foto Kerk in Actie).

hij dacht dat ik hem ontrouw was geweest en hij nam me het seksuele misbruik dat mij was overkomen, kwalijk." Is het dan echt zo,

dat als de nood het hoogst is en je denkt niet dieper meer te kunnen vallen, dat hulp nabij is? In het geval van Margarita wel. Die hulp kwam in de vorm van de Colombiaanse Kerk in Actie partner Mencoldes.

Leidster

Als Margarita gevraagd wordt hoe haar leven is na de psychosociale hulp die zij van Mencoldes heeft gekregen, zegt ze: "Ik had angst voor afwijzing, maar ik heb besloten om uit het duister te treden en het menselijke gezicht van aids aan het licht te brengen. Je gelooft het toch niet: in plaats van een kapster die zich laat afpersen door gewapende groepen, ben ik nu 'leidster' geworden. Ik geef lezingen, ondersteun marsen voor mensenrechten en vredesopbouw in ons land.

Nu zou ik mijn verhaal kunnen afsluiten door te zeggen dat ik gediscrimineerd word. Gediscrimineerd omdat ik vrouw ben, omdat ik zwart ben, ontheemd, slachtoffer van seksueel misbruik en ook nog eens drager van het HIV-virus. Maar ik hoef dat nu niet. Waarom niet? Omdat ik Margarita ben en vol van leven!"

Cantate 'De verloren zoon'

Vorig jaar werd met succes in een volle Barbarakerkerk in Culemborg de Jona-cantate uitgevoerd. Dit jaar schreef componist Alfons van der Mullen opnieuw een groot werk: de cantate De verloren zoon. Er doen 19 profs en 40 amateurs mee aan de uitvoering. Het geheel staat onder leiding van Marijn Slappendel.

De première vindt plaats op 24 september in Culemborg. Daarna zijn er nog uitvoeringen in Doorn, Zwolle en Utrecht (Geertekerk, 7 oktober om 20.00 uur). De kaartverkoop is inmiddels gestart via de website: www.denieuwecantate.nl.

De verloren zoon is een avondvullend symfonisch werk voor twee solisten, kinderkoor, gemengd koor, virtuoze klarinet en gitaar, kamerorkest en piano. Andries Govaart schreef het libretto voor deze cantate, gebaseerd op de bijbelse parabel De verloren zoon, Lucas 15: 11-32.

Deze inhoud is terug te zien in de encensering van de cantate. Tijdens de uitvoering verlaat de verloren zoon, vertolkt door de tenor, virtuoze klarinet en gitaar, de rest van het orkest en bezingt aan de andere kant van de zaal zijn losbandige leven. Over de hoofden van de toehoorders heen proberen koor en orkest hem tot andere gedachten te brengen. Het kinderkoor van Hein Franssen (Koorklas Culemborg) fungeert als een stem uit de hemel die de losbol enige sturing wil geven.

Premarriage Course in Jacobikerkerk

Een bruiloft, samenwonen... Het zijn van die mijlpalen waar je als stel ontzettend naar kunt uitzien. De Premarriage Course geeft stellen handvaten om samen te praten en na te denken over thema's als communicatie, (schoon)familie en conflict. De Premarriage Course wordt op 15 oktober en 5 november door de Jacobikerkerk georganiseerd. De Premarriage Course wordt al jaren door heel het land heen gegeven in kerken, buurthuizen, restaurants en woonkamers. Het doel van deze cursus is om stellen praktische tools te geven voor verdere ontwikkeling van hun relatie. In twee zaterdagen leren stellen elkaar en zichzelf nog beter kennen. 'Hoe ga je om met conflictsituaties?' en 'Op welke manier wil jij het liefst waardering en liefde ontvangen?', zijn vragen die langskomen.

Tijdens de cursus wordt gebruik gemaakt van materiaal van Nicky en Sila Lee, de oprichters van de Premarriage Course. Ook delen de cursusleiders eigen ervaringen. Daarnaast zijn de cursisten veel met z'n tweeën in gesprek over hun relatie.

Wie interesse heeft, kan zich opgeven bij Geerjanne den Hartog, via gidenhartog@gmail.com. De prijs is zeventig euro per stel. Meer informatie staat op premarriagecourse.nl.

PRESENT UTRECHT BESTAAT TIEN JAAR

“We wilden diaconaat middenin de samenleving”

Marian van Zutven

Armoede, ziekte, ruzie en eenzaamheid... we weten allemaal dat er veel leed schuilgaat achter sommige Utrechtse voordeuren. Als kerken willen we graag iets voor wijkgenoten in nood betekenen. Maar hoe kom je met deze mensen in contact? En minstens net zo belangrijk: waar halen gemeenteleden de tijd vandaan om te helpen? Deze vragen leidden in 2006 tot de oprichting van Present Utrecht. Gerard van Dieren, een van de oprichters, blikt terug op tien jaar Present. Is het mogelijk gebleken om deze wijkgenoten in nood te bereiken?

Het verhaal van Present Utrecht begon in 2005 in Londen. Gerard van Dieren uit de Nieuwe Kerk en Ben Kostwinder uit Baptistengemeente De Rank waren gezamenlijk het kanaal overgestoken om er kennis te maken met het Besom-project van Holy Trinity Brompton, een gemeente die ook bekend is als bakermat van de Alpha Cursus. In Zwolle was onder de naam 'Present' inmiddels een afgeleide van het Besom-project gestart. Van Dieren: "De aanpak bleek precies te zijn wat we graag wilden in onze kerken: hulp bieden achter voordeuren, en juist bij die mensen die dat het

* In 2015 deed Christina (tweede van links) samen met haar kring een schoonmaakklus bij een stadsgenoot die net een moeilijke periode achter de rug had (foto Lars Lensink Photography).

hardste nodig hebben, die niet op steun van familie en vrienden kunnen rekenen. Door de rol van Present als 'matchmaker' bleek dat mogelijk."

"Er werd rekening gehouden met de drukke agenda's van gemeenteleden", gaat Van Dieren verder. "Dat was - tien jaar geleden ook al - een actueel vraagstuk in onze wijk. Het idee van Present is dat

je je eenmalig kunt aanmelden om één dagdeel of avond iets te doen, samen met een groep. Heel toegankelijk. En het mooie is dat je dan al zoveel voor iemand kunt betekenen!"

Klusproject

Van Dieren herinnert zich uit dat eerste jaar een klusproject met de kerkenraad bij een oude vrouw in Tuinwijk. "Haar keuken was een enorme puinhoop, met overall sporen van lekkage en doorgezakte plafondplaten. Zelf was ze slecht ter been, haar hele leven was georganiseerd rond een tafel en een stoel. Daar stonden kattenbakken, kattenvoer, resten van het eten van gisteren, kleren, borden en de afstandsbediening. Er was een nieuw keukenblokje geplaatst, maar de lekvlekken, de puinhoop en de kapotte verlichting kon de thuiszorg niet oplossen. Dat hebben wij gedaan. Zo kreeg deze mevrouw de mogelijkheid om samen met de thuiszorg een nieuwe start te maken."

Vanaf dat moment fietste Van Dieren op een andere manier door de wijk. "Ik keek op een andere manier naar al die voordeuren waarachter zich van alles afspeelt. Het onderstreepte onze wens om met ons diaconaat middenin de samenleving te zijn."

Verbindend

Present Utrecht ondersteunt kerken inmiddels al tien jaar vanuit haar verbindende rol. Naast gemeentes en parochies melden zich ook (studenten)verenigingen en bedrijven om projecten te doen. Present heeft een groot netwerk met maatschappelijke organisaties en buurtteams opgebouwd en weet wat er speelt in de Utrechtse samenleving. Financieel wordt ze ondersteund door de gemeente, kerken, fondsen en donateurs. Een klein professioneel team - bestaande uit zowel betaalde parttimers als trainees - koppelt binnenkomende hulpvragen aan groepen die zich melden om een project te doen. Van Dieren: "Dat kan gaan van het

* Gerard van Dieren.

schilderen van een huiskamer van een stadsgenoot met een handicap tot een gezellige bingomiddag voor ouderen. De impact is soms

“Ik keek op een andere manier naar al die voordeuren waarachter zich van alles afspeelt. Het onderstreepte onze wens om met ons diaconaat middenin de samenleving te zijn.”

levensveranderend. De hulpontvangers krijgen net dat duwtje in de rug dat ze nodig hadden om weer verder te kunnen. Maar ook bij de gemeenteleden die een helpende hand bieden, brengt het iets teweeg: ze ervaren hoe mooi en ook hoe eenvoudig het eigenlijk is om voor anderen klaar te staan!"

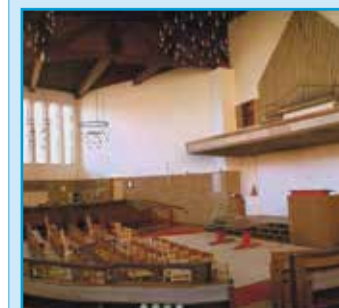
Voor meer informatie: Present Utrecht, www.presentutrecht.nl, e-mail: info@presentutrecht.nl, telefoon: 06-1988 2088

Utrecht Lezingen weer van start

In september gaat de nieuwe serie Utrecht Lezingen weer van start. De schilder Jheronimus Bosch is de hoofdperson op de eerste lezing, op woensdag 28 september, in Parc Transwijk te beginnen om 14.00 uur. Thema van de lezing is: Bosch, schilder tussen hemel en hel. De onderwerpen die hierna aan de orde komen, zijn: 'Volle zalen. Het succes van de evangelische kerken' op de vierde woensdag van oktober, 'Kerstmis in Rusland en de viering in de Russisch-orthodoxe kerk' idem in november, 'Het fascinerende heelal, de mens tussen de sterren' in januari, 'Zinnestrelend: de lijdensstijd in muziek en beeld' in februari en ten slotte 'Ouder worden gaat vanzelf; geef het zijn zin' op de vierde woensdag in maart 2017. De toegang, de koffie en de thee zijn gratis. Wie elke maand een korte inhoud van de volgende lezing wil ontvangen, hoeft slechts een e-mail te sturen aan a.frankhuisen@kpnplanet.nl onder vermelding van Utrecht Lezingen. Deze zijn met name bedoeld voor ouderen die graag luisteren naar (en soms ook willen praten met) deskundige sprekers over ontwikkelingen in godsdienst en samenleving, kunst en cultuur, wetenschap en medische thema's. Behalve ouderen zijn ook anderen welkom.

Rommelmarkt voor Wilhelminakerk

De Wilhelminakerk (Hobemastraat, hoek Paulus Potterstraat) gaat maandelijks een binnenrommelmarkt organiseren ten bate van het kerkgebouw. Op zaterdag 3 september is de eerste, van 11.00 tot 14.00 uur. Iedereen die iets te verkopen heeft wordt in de gelegenheid gesteld dit zelf te komen doen en eventueel vooraf een tafeltje te reserveren. Mensen die zelf niet kunnen komen, kunnen zo nodig iemand anders vragen dit voor hen te doen. De niet verkochte spullen gaan weer mee naar huis en kunnen zo mogelijk de volgende keren nogmaals aangeboden worden. Er zal gelegenheid zijn om koffie te drinken met iets lekkers erbij voor een zacht prijsje en er is de mogelijkheid voor een spelletje sjoelen. Kinderen kunnen wat spelen of wat tekenen. We willen er een paar gezellige uurtjes van maken, ook als u niets te kopen of verkopen heeft. Iedereen die een tafeltje wil reserveren is welkom en kan zich opgeven bij: kittybrinkmann@outlook.com tel. 2518 045 of maria.vlieger@gmail.com telefoon 2540 521.

* Interieur Wilhelminakerk.

* Klussen, dat doen de vrijwilligers van Present maar al te graag.

Present staat klaar voor iedereen die graag in groepsverband iets wil doen voor stadsgenoten die hulp en aandacht nodig hebben. In totaal organiseerde Present Utrecht vorig jaar 233 vrijwilligersprojecten. Christina van Donge is kringleider in Baptistengemeente De Rank en wil in het nieuwe seizoen samen met haar kring maandelijks de handen uit de mouwen steken. Present gaat haar helpen om voor iedere avond een geschikte invulling te vinden.

"We willen graag missionair zijn voor de wijk waar we wonen", vertelt Christina. "Dat betekent voor ons dat we het hart van God willen laten zien, door er voor de mensen te zijn. Maar omdat ik zelf een fulltime baan heb, is het best lastig om iedere maand een activiteit te regelen. Present heeft een enorm netwerk en weet nu waar onze talenten als kring liggen, zij gaat ons koppelen met diverse instanties in Kanaleneiland waar we een keer naartoe kunnen gaan."

Goud in Nieuw Tamarinde (I)

Night of Light in de Domkerk

Op zaterdagavond 17 september, de derde zaterdag van de maand, is in de Domkerk weer Night of Light. Er klinkt muziek, een aantal leden van de Domcantorij zingt liederen uit Taizé, zacht en ingetogen. De kerk is mooi verlicht met kaarsen. Dominee Netty de Jong is aanwezig voor gesprek, gebed of zegen. Honderden mensen komen in de kerk, verbaasd, zoekend, doelgericht om een kaars aan te steken. Het zijn christenen, moslims, niet-gelovigen en God weet wie nog meer. Velen gaan zitten, kijken rond, bidden, een moment van reflectie. En zo gaat het iedere derde zaterdagavond van de maand. Een eenvoudig concept, met steeds weer ander muziek, met steeds weer veel bezoekers uit binnen en buitenland. Ook op 17 september is iedereen weer welkom op de Night of Light.

Openingsfeest Stadsklooster

Op zondag 4 september om 12.00 uur begint het openingsfeest van het Stadsklooster, zijnde de St. Antoniuskerk aan de Kanaalstraat in Lombok. Een stadsklooster is van oudsher de plek van aandacht en verbinding op sociaal, cultureel en religieus/spiritueel vlak. Het is een locatie van nieuwe verbindingen, waarbij mensen en groepen van binnen en buiten de kerk met elkaar het programma van het Stadsklooster vorm geven. Voor het culturele deel van het Stadsklooster is op zondag 4 september vanaf 12.00 uur het openingsfeest. Wie op de hoogte wil blijven van de ontwikkelingen rond het Stadsklooster Utrecht, kan kijken op: www.stadskloosterutrecht.nl of op de FB-pagina Stadsklooster Utrecht.

Domtoren bepaalt stadsgezicht

Het Centraal Museum presenteert tot en met 2 oktober de expositie 'Trots van de stad. De Utrechtse Domtoren'. Al zeven eeuwen is de Domtoren de trots van de Utrechters. Voor anderen is hij het symbool van de stad. Maar waarom werd die toren eigenlijk gebouwd? En hoe ging dat in zijn werk? Een grote overzichtstentoonstelling in het Centraal Museum vertelt de wonderbaarlijke geschiedenis van de Domtoren, van de middeleeuwen tot nu. Centraal Museum, Agnietenstraat 1, Utrecht, telefoon 2362 362, internet: www.centraalmuseum.nl, geopend dinsdag tot en met zondag van 11.00 tot 17.00 uur.

Jubileumconcert Micha Nederland

Op 1 oktober geeft Micha Nederland een concert om haar tienjarig jubileum te vieren. Plaats van handeling is De Lichtboog in Houten. Schrijvers voor Gerechtigheid neemt de muzikale invulling van de avond voor hun rekening. Daarnaast blikt Micha Nederland kort terug op de afgelopen jaren en zal er een ludieke actie worden gelanceerd. Kaarten kosten tien euro. De kaartprijs is inclusief consumptie na afloop van het concert maar exclusief reserveringskosten. Meer informatie is te vinden op www.michanederland.nl/jubileumconcert/ Kaarten zijn te boeken via <https://www.truetickets.nl/e/10243/>

In sommige zorgcentra, zoals in Nieuw Tamarinde, zijn nog zondagse vieringen. Maar hoe werkt dat nu, wie zitten daarachter, wie dragen dat? En wat beweegt hen om dat te doen?

In dit artikel van geestelijk verzorger Mini Jurjens staan kleine portretten van (een aantal van) de mensen achter de vieringen in genoemd Utrechts zorgcentrum. De geïnterviewde vrijwilligers beantwoorden telkens drie vragen. Niet iedereen wilde in beeld, en dat hoeft natuurlijk ook niet. Maar of ze nu hieronder in beeld zijn of niet, ze zijn stuk voor stuk goud waard. Dit is het eerste artikel in een driedelige reeks over de mensen die de vieringen in Nieuw Tamarinde mogelijk maken.

Stefan en Dean: "Bewoners fleuren soms helemaal op als we binnenkomen om hem of haar op te halen"

Waarom werk je mee aan de vieringen?

Stefan: Lang geleden heeft mijn oma, Lammertje van Wijnbergen, enkele jaren in de Tamarinde gewoond. Na het overlijden van oma bleef mijn moeder (oma van Dean), Margreet van der Klij van Wijnbergen, verbonden met Tamarinde door haar hulp bij de diverse activiteiten. Dat was onder andere het halen en brengen van bewoners voor de kerkdienst. Aangezien er ongeveer dertien jaar geleden een tekort aan hulp was, had Margreet mij gevraagd om ook eenmaal in de vier à vijf weken mee te helpen. Omdat mijn zoon Dean van der Klij het ophalen en wegbrengen ook heel leuk vond (en nog steeds vindt), is hij elke zondag als ik dienst heb, ook van de partij.

Hoe help je zondags?

Ophalen en weer wegbrengen van mensen die graag de kerkdienst willen bijwonen, maar die niet op eigen gelegenheid daar naar toe kunnen of mogen.

Wat is het mooiste of meest ontroerende dat je hebt meegemaakt?

Er zijn verschillende mooie momenten die we meemaken. Soms een bewoner die helemaal opfleurt op het moment dat wij binnenkomen om hem of haar op te halen voor de kerkdienst. Of wanneer je even een één-op-één gesprek hebt met een persoon die even iets wil vertellen. Bijvoorbeeld wat hij of zij in die week heeft gedaan.

Wat ik wel merk is dat zodra de bewoners mijn zoon Dean zien, ze gelijk contact met hem willen en dat ze het heel leuk vinden dat hij hen (samen met mij) komt ophalen voor de kerkdienst.

Lenie: "Mensen die spontaan iets zeggen en meedoen tijdens viering"

Waarom werk je mee aan de vieringen?

Ik wil graag mensen helpen. Ik zie het ook als een opdracht om dat te doen.

Hoe help je zondags?

Ik ben begonnen met orgelspelen en na 2012 haal ik de mensen op en ik breng ze weer terug. Contact maken vind ik belangrijk, een praatje maken.

Wat is het mooiste of meest ontroerende dat je hebt meegemaakt?

Dat het zo ongedwongen gaat en dat mensen spontaan wat zeggen en meedoen tijdens viering. Dat ontroert me.

Henk: "Belangrijk om iets te betekenen vanuit mijn geloof"

Waarom werk je mee aan de vieringen?

Ik vind het belangrijk om iets te betekenen vanuit mijn geloof en dus betrokkenheid bij een kerk. Nadat onze kerk in Overvecht verdween (Stefanus) voelde ik me niet meer prettig in een van de andere kerken maar wilde wel kostersdiensten blijven draaien.

Hoe help je zondags?

Als koster verzet ik onder andere de stoelen en tafels, maak de spreektafel klaar en alle andere voorkomende zaken die hier bij horen. Na afloop ruim ik de zaal weer op en zet alles weer op de oude plek terug.

Wat is het mooiste of meest ontroerende dat je hebt meegemaakt?

Hier heb ik niet direct een antwoord op, maar ik ben blij dat er elke week veel mensen kunnen komen genieten en de dienst meebeleven. Voor sommige mensen is 't het hoogtepunt van de week.

Miep: "Met persoonlijke aandacht en hartelijkheid mensen ophalen"

Waarom werk je mee aan de vieringen?

Ik wil graag dienstbaar zijn aan de bewoners, ik vind dat de mensen die naar de kerk willen dat ook zouden moeten kunnen. Als wij er niet waren, dan zouden ze er niet kunnen komen.

Hoe help je zondags?

Met persoonlijke aandacht en hartelijkheid mensen ophalen. Na afloop vind ik het fijn om contact te hebben als mensen willen praten.

Wat is het mooiste of meest ontroerende dat je hebt meegemaakt?

Wat ik zo leuk vind is dat mensen soms uit het hoofd zingen. Als ze dat doen, dan zingen ze met het hart! Laatst heb ik een man opgehaald, die ik uit de wijk kende. De meneer vond het erg fijn om een bekend gezicht te zien. Als bewoners iets willen vertellen dan neem ik er de tijd voor. Wat ik ook prettig vind, is dat er onderling ook aandacht is voor hoe het met de vrijwilligers gaat.

Adriaan: "De vredeswens doet de mensen zichtbaar goed"

Waarom werk je mee aan de vieringen?

In september 2002 zijn mijn vrouw Joke (in 2011 overleden) en ik benaderd om te ondersteunen bij de zangochtend. Toen deze ophielden, zijn we gaan helpen bij de kerkdiensten. Al meer

dan twaalf jaar geleden ben ik als ouderling in Nieuw Tamarinde bevestigd. Het gaat om acht tot tien diensten per jaar en het maakt dat je intensiever de dienst beleeft, bijvoorbeeld omdat je gevraagd wordt om de gekozen bijbelgedeeltes voor te lezen.

Hoe help je zondags?

Als ouderling fungeer je als commissie van ontvangst en geeft je de kerkgangers een liturgie. De ouderling vertegenwoordigt de kerkenraad van zijn gemeente (voor mij de Johannescentrumgemeente). Je verwelkomt de bewoners, introduceert de voorganger, geeft het eerste lied op, steekt soms de paaskaars aan en helpt bij de Avondmaalsvieringen.

Wat is het mooiste of meest ontroerende dat je hebt meegemaakt?

De vredeswens vind ik ontroerend (het geven van de hand en de persoonlijke wens), het doet de mensen zichtbaar goed.

Margreet: "Omdat de bewoners er blij van worden en een stukje herkenning vinden"

Waarom werk je mee aan de vieringen?

Ik zet me in voor de zondagvieringen omdat de bewoners er blij van worden en een stukje herkenning vinden in de liederen, woorden en gebeden. Dat raakt en ontroert mij.

Hoe help je zondags?

Mijn taak is de mensen te verwelkomen en hun het gevoel te geven dat ze mogen komen zoals ze zijn, dat er aandacht voor hen is, en belangrijk: een luisterend oor.

Wat is het mooiste of meest ontroerende dat je hebt meegemaakt?

Het mooiste vond ik, na de dienst, dat de organist bekende liederen speelde en dat men de liederen uit het hoofd mee zong. Dan krijg ik kippenvel.

En nog één: ik haalde iemand op om naar de kerkdienst te gaan. In de lift vraagt mevrouw: "Zie ik er een beetje knappies uit?" Dat zegt alles over hoe men vroeger naar de kerk ging. Er netjes uitzien, dat is nog steeds belangrijk.

Naschrift

Mocht u naar aanleiding van dit artikel meer informatie willen, of mee willen helpen in Nieuw Tamarinde (of een ander zorgcentrum van Careyn bij u in de buurt) dan kunt u contact opnemen met ds. Mini Jurjens: m.jurjens@careyn.nl of met de geestelijk verzorger van het desbetreffende zorgcentrum.

Sjouke Sytema

Van 18 september tot 20 november hangt het bijzondere werk van Udo Braehler in de Tuindorpkerk. De tentoonstelling wordt geopend op zondag 18 september om 11.30 uur, na de dienst.

Udo Braehler, Utrechts kunstenaar, besloot na een succesvolle carrière bij internationale reclamebureaus in de jaren negentig full time kunstenaar te worden. Hij voltooide allerlei kunstopleidingen. Sinds 2000 exposeerde hij in Parijs, Berlijn, Keulen, Bonn, Amsterdam en Utrecht. Van 2012 tot 2014 was hij curator in opdracht van de kunstenaarsvereniging *Kunstliefde* in Utrecht. Zijn opdracht was om drie à vier keer per jaar spraakmakende exposities te organiseren.

Veel van Braehlers thema's zijn religieus van aard. Hij refereert daarbij aan Het geheime boek van Johannes uit de Nag Hammadi-geschriften, waarin Christus over God zegt: Hij is de onzichtbare geest, men mag Hem niet als goden of iets dergelijks voorstellen. Hij is volkomen onvolmaakt, Hem ontbreekt niets, dat Hem zou kunnen vervolmaken. Hij is onuitsprekelijk, volmaakt in onvergankelijkheid.

Hij is niet voleindigd, noch zalig, noch goddelijk, maar overstijgt dit alles verre. Hij is in niets gelijkend op het bestaande. Braehler: "Predikers en theologen trachten op theoretische wijze het goddelijke te verklaren. Begrijpelijk

te maken voor de goegemeente. Wellicht is kunst vaak beter in staat een tipje van de Goddelijke sluier op te lichten. De devotie en ontroering die je voelt bij religieuze beelden en muziek staan mogelijk dichterbij God dan duidend woorden. In een gesprek voegt hij hieraan toe: God is onnoembaar."

Het werk

Zijn werk, uitgevoerd in olieverf of acryl, wordt soms wel neo-expressionistisch genoemd. Het kenmerkt zich door grote verfstreken, collagetechnieken en het gebruik van epoxy.

Er is ook een gelaagdheid in creatieve zin. Hierdoor nodigt het werk uit tot reflectie, communicatie met het werk en met de medetoeschouwers. Het roept vragen op, omdat het multi-interpretabel is en het maakt daardoor nieuwsgierig. Een van Braehlers werken is: De beschermheilige. De eerste reactie is: het lijkt een Christoffor. Het is een soldaat met op zijn schouders een kind. Het is een beeld van een zeer persoonlijke ervaring van de kunstenaar.

De soldaat en het kind worden omringd door diverse religieuze teksten. Als een soort lijst om het schilderij zijn op het doek de namen van ettelijke beschermheiligen geschreven.

Het is goed voor te stellen dat kerkgangers of andere bezoekers van de tentoonstelling bij dit schilderij met elkaar in gesprek gaan.

Een ander werk is het enige niet-kleurrijke. Het is getiteld: Pinksteren. Een witte duif vliegt in een zwart rotsachtig decor.

De toeschouwer wordt het werk ingezogen. Misschien wel door de zwartwit-tegenstelling of door het gebruik van epoxy waarin een waas is aangebracht. Het roept veel vragen op, omdat de achtergrond zo intrigerend is. Zal de duif het licht brengen of wordt hij opgeslorpt door het dreigende landschap. In een interview spreekt de kunstenaar zijn bezorgdheid uit over hoe om te gaan met intolerantie. Heeft die bezorgdheid met dit schilderij te maken?

In gesprek met

Dinsdag 25 oktober kan men in gesprek met Udo Braehler in Huis in de Wijk, Suringarlaan 2. Aanvang 20.00 uur. De aanwezigen zullen dan met hem een ronde langs de schilderijen maken.

Zondag 9 oktober is er rondom deze expositie een vesper in de Tuindorpkerk, onder leiding van Bas van de Berg. Die begint om 17.00 uur.

Onnoembaar, expositie van Udo Braehler

* Beschermheilige; werk van Braehler.

* Ko Zwanenburg en Fredrike de Winter gaan tijdens het Uitfeest in de Klaaskerk voor 'orgel-plus'.

dagelijks (behalve zondag)
12.30 uur Domkerk, middaggebed

elke maandag
7.00 uur Domkerk, ochtendgebed

elke dinsdag en donderdag
7.30 uur Nicolaïkerk (kosterij), ochtendgebed

elke woensdag
17.30 Johannescentrum, Hanna's herberg

elke donderdag
8.30 Johannescentrum, ochtendgebed

donderdag 1 september
14.30 uur, Marcuskerk ouderensoos

vrijdag 2 september
16.00 uur Bethelkerk bazaar

zaterdag 3 september
10.00 uur Bethelkerk, bazaar
11.00 uur Wilhelminakerk, binnenrommelmarkt

13.00 uur Nicolaïkerk, Festival orgelconcert met Reitze Smits (kaarten www.oudemuziek.nl)
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met het Barokorkest van de Domcantorij (klavecimbel

zondag 4 september
10.00 uur Nicolaïkerk, Bachcantatedienst 'Was Gott tut, das is wohlgetan'
13.30 uur kloostertuin Museum Catharijneconvent, openluchtconcert met Denise Jannah en Wolf Martini, Zoumana Diarra, Majazttic trio en percussie voor kinderen
14.00 uur Nicolaïkerk, Utrecht Uitfeest met preview viering 60 jaar Marcussenorgel, medewerking van Zangschool Utrecht en Berry van Berkum en Ko Zwanenburg, orgel
14.45 uur Nicolaïkerk, Utrecht Uitfeest met beiaardklanken van oude muziek door Malgosia Fiebig, stadsbeiaardier
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper met Venetiaanse koor- en orgelmuziek

woensdag 7 september
10.00 uur Huiskamer (Hobbemastraat 41), Kring Bijbel en Kunst

donderdag 8 september
14.30 uur Huiskamer, inloop

vrijdag 9 september
19.30 uur Huiskamer, filmavond 'Amish Grace'

AGENDA

zaterdag 10 september
13.00 uur Nicolaïkerk, Open Monumentendag en Nationale Orgeldag met start orgelvoettocht
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met studenten uit de orgelklas van de Hogeschool voor de Kunsten
17.00 uur Nicolaïkerk, feestelijke presentatie nieuwe cd van HOT 'Bird & Beyond'

zondag 11 september
10.00 uur Wilhelminakerk, startzondag
19.30 uur Geertkerk, Bachcantate 'Es wartet alles auf dich' (BWV 187)

maandag 12 september
19.00 uur Huiskamer, meditatie
donderdag 15 september

14.30 uur Huiskamer, inloop
14.30 uur Marcuskerk, ouderensoos
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met koor van de Domcantorij
17.30 uur Marcuskerk, eetcafé

zaterdag 17 september
Domkerk, 22.00 uur Night of Light

zondag 18 september
10.00 uur Marcuskerk, startzondag
11.00 uur, startzondag in de Janskerk (EUG).
11.30 uur Tuindorpkerk, opening expositie Udo Braehler

maandag 19 september
14.30 uur Huiskamer, inloop
19.00 uur Huiskamer, meditatie

woensdag 21 september
15.00 uur Opstandingskerk (Prinses Margrietstraat 126), kids in actie'-concert Elly en Rikkert

zaterdag 24 september
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met solistenensemble Cantores Martini

zondag 25 september
10.00 uur Nicolaïkerk, startzondag

maandag 26 september
19.00 uur Huiskamer, meditatie

woensdag 28 september
14.00 uur Parc Transwijk, Utrecht Lezing over Jheronimus Bosch

donderdag 29 september
14.30 uur Huiskamer, Bettina van Santen over Utrechtse hofjes
14.30 uur Marcuskerk, ouderensoos
20.30 uur Nicolaïkerk, concert 60 jaar Marcussenorgel

zaterdag 1 oktober
20.30 uur Nicolaïkerk, concert 60 jaar Marcussenorgel

maandag 3 oktober
19.00 uur Antoniuskapel (Adriaen van Ostadelaan 4), Franciscusviering met voedselinzameling

* Pinksteren; werk van Udo Braehler, te zien vanaf 18 september in de Tuindorpkerk.

EUG Oekumenische Studentengemeente (Janskerk)

www.eug-janskerk.nl

Het nieuwe seizoen wordt gestart met het zoeken van God. In de cyclus 'Gevonden door God' komen Hagar, Jeremias, Jezus en Thecla aan het woord. Mensen die hartstochtelijk op zoek zijn naar God, en daarvoor afgaan op hun ziel, hun ervaringen, de natuur en oude en nieuwe boeken. Wat is daar te vinden aan God? Dat zal hopelijk duidelijker worden in deze vieringen.

Het activiteitenprogramma van het najaar is natuurlijk ook al bekend. Zie de website eug-janskerk.nl voor alle informatie hierover. Op 18 september is er de startzondag met medewerking van het Janskoor.

Johannescentrum-gemeente (Overvecht)

Johannescentrumgemeente
voor zoekers en zieners

www.johannescentrum.nl

In de zomervieringen stonden de wereldlijke en kerkelijke perikelen centraal die ons in deze tijd behoorlijk kunnen afleiden van de kern van het evangelie, van al het goede dat Jezus gedaan heeft en dat om navolging vraagt. Op zondag 4 en zondag 11 september sluiten we deze serie rond het thema 'Hoe doe je dat - leven hem achterna?' af.

Op zondag 4 september lezen we uit Lucas 14: 25-35. Leven, Hem achterna is geen impulsief besluit, maar een bewuste keuze. Het is weten waar je aan begint en wat het van je vraagt. Voorganger in deze viering is ds Toos Wolters. Op 11 september gaat het om de rol van God in het leven - hem achterna. Kiezen voor Jezus is leven in de wetenschap dat God ons nabij is, ons zoekt als we dreigen af te dwalen. Voorganger is pastor Huub Schumacher.

Vanaf zondag 18 september start een nieuwe serie vieringen 'Er was eens een koning'. Meer daarover elders in dit blad en op onze website www.johannescentrum.nl.

Marcus-Wilhelmina

www.marcus-wilhelminakerk.nl

Zondag 4 september gaat ds Elly Bakker voor in de Marcuskerk. In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk. Zie voor meer informatie onder 'Vespers in Zuidoost'. Zondag 11 september gaat ds Kees Bouman voor in de Marcuskerk. In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor in een extra dienst van de startzondag. Op zondag

18 september is de startzondag in de Marcuskerk. Voorganger is ds Hans Koops en medewerking wordt verleend door de Marcuscantorij onder leiding van Karel Demoet. Voorganger is ds Hans Koops. In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor in een dienst van Schrift en Tafel. Om 17.00 uur is er een vesper in de Marcuskerk. Zie voor meer informatie onder 'Vespers in Zuidoost'. Zondag 25 september is de voorganger ds Hans Koops.

Marcuswijk

Het eetcafé is weer van start gegaan. De eerstvolgende keer is op 15 september. Voor vijf euro ontvangt u een heerlijk driegangenmenu. Er wordt gewerkt met een wachtdienst in geval het aantal aanmeldingen de 25 overschrijdt. Aanmelden via sameneten@marcuscentrum.nl of telefoon 274 5036.

Ook de ouderensoos is weer begonnen. De volgende bijeenkomsten zijn op 15 en 29 september. Het programma is op dit moment nog niet bekend. De tijden zijn zoals vanouds: om twee uur is de deur open en half drie beginnen we in de grote Marcuszaal. We sluiten om half vijf. Hebt u behoefte aan vervoer met de Zuidbus en staat u nog niet op het lijstje, bel dan met Kees of Dina Bouman, telefoon 879 5340. Bijdrage in de kosten: € 1,50 voor de koffie en drie euro voor vervoer met het busje. Ook niet-soosleden zijn welkom.

Het thema van de startzondag is 'Deel je leven'. We hopen dat de viering op zondag 18 september bij mooi weer in de tuin van de kerk kan plaatsvinden. Na afloop zorgen we met elkaar voor 'een aangeklede koffie'. De vraag hierbij is of iedereen die dit kan, iets lekkers bakt om bij de koffie te trakteren. Voordat de dienst begint, staat er in de grote zaal een versierde tafel waarop de baksels kunnen worden uitgesteld. Wat overblijft kan voor een gering bedrag worden gekocht. De opbrengst komt ten goede aan het Knooppunt, ons Inloophuis in Lunetten. Tot aan de startzondag hangt in de grote zaal een papier waarop u kunt intekenen. Op deze manier krijgen we ook overzicht van wat er gebakken wordt.

In het gezin van Marianne van de Velde en Rutger Rombeek (Vlieland 196) is op vrijdag

5 augustus een zoon geboren. Hij heet Luuk Benjamin. Luuk is de kleine broer van Daan en Sven.

Op 19 juli overleed in de leeftijd van 84 jaar Janna Anthonia Maria Onderdijk-Riemens. Jannie heeft in onze gemeente veel werk verricht, als ouderling, als bestuurslid van de ouderensoos en meer. Maandag 25 juli hebben we haar begraven op de algemene begraafplaats Tolsteeg.

Nanda Marijke Hartog overleed op 27 juli in de leeftijd van 69 jaar. Hoewel zij officieel lid was van de Nicolaïkerk, bezocht zij jarenlang trouw de Marcuskerk. Op vrijdag 5 augustus is Nanda begraven op begraafplaats 'Den en Rust' in Bilthoven.

Op 6 augustus overleed in de leeftijd van 89 jaar Agatha Maria Meijers. Jarenlang heeft zij als vrijwilligster gewerkt in het Inloophuis in Lunetten. Zij betekende er veel voor de mensen die het inloophuis bezochten, maar andersom betekenden de mensen die er kwamen ook veel voor haar. Ook zong Mies mee in de Marcuscantorij. Op vrijdag 12 augustus is afscheid genomen van

WIJKNIEUWS

Mies in een dienst in de Marcuskerk, waarna de begrafenis heeft plaatsgevonden op Tolsteeg.

Wilhelminakerk

Op woensdag 7 september buigt de kring Bijbel en Kunst zich over Jozua: wat weten we over de man die Mozes opvolgde en is er ook kunst over hem gemaakt? Iedereen is welkom om vrijblijvend een keer mee te komen doen. We starten om 10.00 uur in de Huiskamer, Hobbemastraat 41. Graag even vooraf aanmelden bij ds Marian van Giezen, 06-1841 9992 of marianvangiezen@online.nl, of bij Ankie la Rivière, 2513 713 of aalariv@kpnmail.nl. Op 9 september is er een filmavond in de Huiskamer; een bericht hierover staat elders in dit nummer.

Op zaterdag 10 september doet ook de Wilhelminakerk mee met Open Monumentendag. De kerk is die dag geopend voor bezoek van 10.00 tot 17.00 uur. Gedurende de dag zullen rondleidingen gegeven worden en zal organist Wilfred Folmer ook enkele keren een kort orgelconcert geven. Bent u al wel eens boven bij het orgel geweest? Dit is uw kans! Maak ook vrienden, bekenden en buurtgenoten erop attent dat ze onze mooie kerk die dag kunnen komen bekijken!

Ook over de startzondag op 11 september staat elders in dit blad een bericht.

Vanaf maandag 12 september om 19.00 uur is iedereen weer elke maandagavond van harte welkom voor een half uurtje van bezinning en gebed. Er is een lezing uit de Bijbel met een kort gesprek daarover, er wordt een psalm gebeden en er is veel ruimte voor stilte en eigen gebed. Kom eens ervaren hoe weldadig dit is! Elke maandag van 19.00 tot 19.30 uur, Huiskamer van de Schildersbuurt, Hobbemastraat 41. Meer informatie bij marianvangiezen@online.nl of 06-1841 9992.

Nicolaïkerk
Hemel en aarde
beleven en bewegen

www.nicolaïkerk.nl

Op zondag 4 september, om 10.00 uur, de twaalfde zondag van de zomer, is ds Dirk Neven de voorganger in een cantatedienst, waarin wordt uitgevoerd de cantate 'Was Gott tut, das ist wohlgetan'. We onderbreken de doorgaande lezing uit het Evangelie uit Lucas en horen deze zondag de woorden van Paulus aan de Gelaten. Galaten 5: 25 - 6: 10 is de tekst die mede aan de basis staat van de cantate. De Capella di San Nicolai, de Vespercantorij en de vocale solisten staan onder leiding van Ko Zwanenburg en organist is Berry van Berkum. Meer informatie over deze cantatedienst elders in dit nummer. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk.

Op zondag 11 september, om 10.00 uur, gaat ds Margo Trapman, predikant van de Kogerkerk, Koog aan de Zaan en Zandijk voor en Ko Zwanenburg is de organist. We lezen Jesaja 61: 1-9 en Lucas 4: 14-21. Het thema is: 'Een droom vervuld'.

Op zondag 18 september, om 10.00 uur, is ds Sytze de Vries

uit Schalkwijk voorganger en Ko Zwanenburg organist. De lezingen zijn Amos 8: 4-7; Psalm 138 en Lucas: 1-17. Alles onder de noemer: 'Omgaan met geld'.

Om 17.00 uur is er een vesper in de Marcuskerk.

Op zondag 25 september om 10.00 uur is de startzondag van de Nicolaïkerk. Er zal een keur aan activiteiten worden gepresenteerd in het kader van ons jaarthema: vrijheid. Ds Dirk Neven gaat voor en medewerking wordt verleend door een groep vrijwilligers en de Nicolaïcantorij onder leiding van Ko Zwanenburg. Berry van Berkum is organist in deze dienst.

www.tuindorpkerk.nl

Nu de meeste kerkgangers weer terug zijn van vakantie wordt ook de kerk van binnen weer gereedgemaakt voor het nieuwe seizoen. De banken staan weer in de vertrouwde opstelling en ook onze eigen predikant Piet Jan Rebel staat weer geregeld op de kansel. De afgelopen weken hebben we genoten van verschillende predikanten die ieder een goed verhaal hadden. Mooi dat gedurende de zomer de kerk hierdoor goed gevuld was.

Op zondag 4 september staat de Startzondag op de rol. Het thema dit jaar is: 'Deel je leven!' Ook in de Tuindorp besteden we hier ruimschoots aandacht aan. We delen ons leven met velen. Met familie, vrienden, collega's, maar we delen ons leven ook met de kerk. We delen vreugde, verdriet, twijfel en geloof. Wat is er zondag 4 september te doen? Voor wie wil staat er vanaf 9.00 uur een ontbijttafel klaar in de Blauwe zaal. In de geest van het Bijbelverhaal van de twee vissen en vijf broden neemt iedereen een ontbijtje mee. Vervolgens delen we ons ontbijtje met een ander. Voor drinken wordt gezorgd, aanmelden is niet nodig. De diaconie zal ook nu weer een tijdcollecte houden. Na afloop van de wekelijkse dienst is er natuurlijk koffie met wat lekkers. Voor de koffie wordt gezorgd, neem zelf iets lekkers mee om te delen met een ander. Tot slot wordt de jaarlijkse groepsfoto gemaakt. U leest het, genoeg reden om op zondag 4 september aanwezig te zijn!

De activiteiten van Huis in de Wijk starten ook weer in september. Voor het complete programma kunt u kijken op de website, Tuindorpkerk.nl. Natuurlijk is hier nog meer te vinden over het wel en meer van de kerk. Een bezoekje waard dus.

Zuilen (Bethelkerk en Oranjekapel)

www.protestantszuilen.nl

Bethelkerk

De plannen voor een nieuwe start en nieuwe kerk in Zuilen worden komend najaar concreetiseerd. In juni besloten de commissies van de Oranjekapel en Bethelkerk om in te stem-

men met de intentie om samen een nieuwe kerkgemeente te gaan vormen. Ook de contacten met de Jacobuskerk over een nieuw te vormen gemeente lopen nog. In september maken we de start met het vormen van vier werkgroepen, die ieder over één kernaspect van de kerk gaan nadenken en daar een plan voor gaan opstellen. De werkgroepen buigen zich over personeel, plek, vieren en Kerk in de Wijk. Het streven is om in januari een concreet beeld te hebben van de nieuwe kerk.

Een voorproefje op het zijn van één gemeente krijgen we op 11 september in een gezamenlijke kerkdienst met de Oranjekapel. Tijdens deze dienst neemt dominee Tineke Zijlstra afscheid. Zelf zal ze de dienst leiden. Het wordt een bijzondere viering met mooie muziek en betekenisvolle rituelen. Marloes Dankers speelt op de harp en Jan-Pieter Karman op het orgel. Na afloop is er beneden koffie en lekkers. Ook 18 september is een speciale dienst: die zondag vieren we het begin van een nieuw seizoen in de kerk, de start van activiteiten zoals samen bijbellezen, de Bethelkring en de kindernevendienst. In deze dienst hebben we ook extra muziek: er komt een muziekgroep die ons begeleidt bij muziek die lastiger te spelen is met orgel, zoals Opwekkingsliederen. We maken deze dienst een start met een nieuw jaarthema: 'Wat geloven wij?' Op zoek naar de grond van het christelijk geloof.

En uiteraard start de maand september weer met de jaarlijkse bazaar in en om de Bethelkerk. Op vrijdagmiddag 2 en zaterdag 3 september is iedereen weer welkom voor de leukste nieuwe en tweedehandse spulletjes, voor gezelligheid, voor lootjes en kinderspeelgoed. De opbrengst gaat naar de kerk en naar andere goede doelen.

Oranjekapel

Na een periode van relatieve rust start alles weer op. In Zuilen gaat het traject Kerk op Zuilen verder; we hopen op een positieve voortgang van dit traject, en zijn zelf ook benieuwd naar de uitkomst! Zondag 4 september gaat ds Hans Uytendogaardt voor; fijn dat hij dit altijd nog wil doen, en ook meedenkt met de ontwikkelingen in de kapel.

Zondag 11 september vieren we samen met de Bethelkerk; voorganger is ds Tineke Zijlstra - het is haar afscheidsdienst... In het wijkblad schrijft ze: 'Ik mag werk loslaten. En doe dat dankbaar. In vertrouwen op Gods trouw en op toekomstige generaties.' Ook wij zijn dankbaar voor haar goede werk, en wensen haar ook vanaf deze plek alle goeds!

Zondag 18 september is er een andere trouwe gastvoorganger: ds Hans Kronenburg.

En dan zijn we klaar voor de 'echte' start: zondag 25 september is startzondag voor de Oranjekapel. We doen dit samen met ds Mendie Hofma met een zogenaamde Thomasviering, een viering waarin alle aanwezigen op hun eigen manier met de gelezen bijbeltekst aan de slag kunnen. Tijdens die viering zijn er vier workshops: er is bibliodrama, maar ook de mogelijkheid om te zingen, tekenen of schrijven. In deze dienst vieren we het avondmaal, met dit keer weer eens een gezongen tafelgebed, en na de dienst is er een picknick in het park. Kortom: een mooie start van een nieuw seizoen!

'KidSjes'**HULPVERLENING**

Wilt u uw verhaal kwijt? Iets bespreken? Persoonlijk contact? Wij hebben altijd tijd voor een gesprek of chat:

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

TELEFONISCHE HULPDIENST
DAG EN NACHT AANDACHT

030 - 294 33 44 www.telefonischehulpdienstutrecht.nl

TUINONDERHOUD

De tuinklusser voor al u werkzaamheden in tuin

**bestrating
schuttingen
snoeiwerk**

030 - 686 58 58
tel 0655713383
Hoveniersbedrijf **Tuinland**
www.tuinensierbestratingmiddennederland.nl

REPARATIE

**Klokkenatelier
Jan Haasnoot**

Voor al uw klokken, barometers en horlogereparaties (*reparatie en verkoop*)
Kees van Bohemenhof 9,
3544 MC Utrecht.
Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

**Ad Voogt
Fonds**

**Ad Voogt fonds
in uw
testament?**

Ook u kunt bijdragen aan de toekomst van de PGU door het AdVoogt fonds op te nemen in uw testament. Uit dit fonds financieren we projecten die de wijkgemeenten ondersteunen en vitaler maken. Bijvoorbeeld door een missionair predikant te beroepen, of een jeugdwerker in te zetten. Vaak kunnen zulke krachten niet bekostigd worden uit de reguliere inkomsten. Uw geld wordt zo goed besteed voor de toekomst van uw kerk!

Vragen? bestuurssecretariaat@protestant-utrecht.nl
of bel 030 2737 540.

Hiske Alting & Pauline Res

Geertekerkhof 3
3511 XB Utrecht
06 45 363 220
altinguitvaarten.nl

ruimte voor afscheid
alting uitvaarten

KAMER GEZOCHT

Hallo! Mijn naam is Willeke Smit. Ik ben 19 jaar en ik kom uit Elspeet. Per september 2016 ben ik op zoek naar een kamer in (de buurt van) Utrecht. tel. 06 118 150 60.

KAMER TE HUUR

Onze ruime studentenkamer met kookgelegenheid is weer vrij.
tel. 030-2516483.

HUISHOUDELIJKE HULP

Nederlandse gehuwde huisvrouw kan nog op verschillende dagen huishoudelijke hulp aanbieden tegen redelijke uurprijen. Energiek, opgewekt van aard en absoluut betrouwbaar. Bel mw. Wouda, tel. 2871298.

advertenties@
protestant-utrecht.nl
of telefoneren naar:
030 273 75 40
www.pgu.nu

ZING MEE!

ZING MEE in een Christelijk KleinKoor.
Maandag van 13.30 u tot 15.30 u, leeftijd 50+.
Zingen onder schooltijd, donderdag van 10.00 u tot 12.00 u, leeftijd 50-. De Hoeksteen, Leidsche Rijn.

Geef je op of informeer via m.n.vandenbroek@online.nl of bel 06 184 365 76.

Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisaiden

**Landkaarten
(overzichtskaarten
en deelkaarten
van - bijna - alle
landen ter wereld**

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401
www.interglobetravel.nl

**Ik kies voor een afscheid
dat écht vertrouwd voelt.**

Wilt u dat zij uw uitvaart straks in vertrouwde handen kunnen geven? Kies dan voor een lidmaatschap bij Barbara Uitvaartverzorging. Wij bieden steun, begrip en nemen zorgen uit handen. Zodat uw familie er niet alleen voor staat. Altijd dicht bij U.

030 - 296 66 66 | www.barbarauitvaart.nl

**steenhouwerij
JOH. JANSEN & Zn.**
GRAFMONUMENTEN

AL UW WENSEN IN DEZEN KUNNEN
VERWEZENLIJKT WORDEN.

Gansstraat 128-130 te Utrecht
Telefoon: 030 - 2516955

Prins
Schoonmaakdiensten

- Schoonmaakonderhoud
- Glazenwassen
- Gevelreiniging
- Vloeronderhoud
- Opleveringsschoonmaak
- Dieptereiniging

Betrouwbaar
Prettig
Professioneel

Schaverijstraat 37 • 3534 AS Utrecht
030-2488870 • www.prinsbv.nl

Lauteslager
makelaars bv sinds 1850
Catharijnesingel 100
3511 GV Utrecht

NVM
fax 030-231 83 88
www.lauteslager.nl
makelaars@lauteslager.nl
030-231 51 86

Abonnement op collectebonnen

U koopt regelmatig collectebonnen, maar na het uitgeven van de laatste bonnen vergeet u nieuwe te bestellen? Of u bent nog geen gebruiker van collectebonnen, maar het overkomt u regelmatig dat u geen muntgeld hebt voor de collecte? Aan al dat ongemak kunt u nu een einde maken door een abonnement te nemen op collectebonnen.

Hoe werkt het? Op de website van de Protestantse Gemeente Utrecht (PGU) vindt u een rubriek Geldzaken. Daar kunt u een bestelformulier openen waarop u precies kunt invullen welke coupures en welke aantallen u per kwartaal wenst te ontvangen. Betaling verloopt via automatische incasso, waarbij het bedrag een week van te voren van uw rekening wordt afgeboekt. U ontvangt de nieuwe kaarten aan het begin van ieder kwartaal.

Meer informatie: www.pgu.nu > geldzaken > collectebonnen, rechtstreeks: www.pgu.nu/collectebonnen of neem contact op met het kerkelijk bureau PGU: (030) 27 37 540, e-mail: bestuurssecretariaat@protestant-utrecht.nl

STEENHOUWERIJ
**JONGERIUS
& VAN GILS**

Grafmonumenten & Urnenmonumenten

Grote showroom en showtuin met meer dan 150 modellen op voorraad.

- Een zeer breed assortiment grafwerken, steensoorten en accessoires.
- Eigen steenhouwerij voor het vervaardigen van persoonlijke wensen.
- Complete verzorging van vergunning tot plaatsing.

Ma t/m vrijdag 8.00 - 17.00
Zaterdag 10.00 - 14.00
Wij bezoeken u voor uw bezoek telefonisch een afspraak te maken.
Bezoek aan huis is in overleg ook mogelijk.

Schaverijstraat 59, Utrecht - tel. 030-2444004 - www.steenhouwerij.nl

*Afscheid.
Een mensenleven waardig.*

Het overlijden van een dierbare is een ingrijpende gebeurtenis. Gevoelens van verdriet, woede, pijn en gemis strijden om voorrang. In de periode vlak na het overlijden is het soms moeilijk om de gedachten goed op een rij te krijgen. Dan is het goed als er iemand is die u zaken uit handen kan nemen, zonder de regie over te nemen.

Voortgekomen uit de Protestantse Kerken in Utrecht zijn de waarden van de kerk nog steeds actueel voor onze dienstverlening. Wij zijn een kleinschalige organisatie, waarin een persoonlijke benadering

centraal staat. Voor directe hulp na overlijden zijn wij persoonlijk dag en nacht telefonisch bereikbaar. PCB Uitvaartzorg heeft ook een InformatieCentrum in Nieuwegein-Zuid aan de Dorpsstraat 6. U kunt zich hier vrijblijvend laten informeren over uitvaartverzorging, nazorg en gedachtenisvormen. Het InformatieCentrum is dinsdag, donderdag en vrijdag geopend van 10.00 tot 16.30 uur. Een afspraak maken op andere dagen of bij u thuis is ook mogelijk. PCB Uitvaartzorg organiseert regelmatig lezingen en exposities. Meer informatie vindt u op: www.pcb-uitvaart.nl.

PCB
UITVAARTZORG

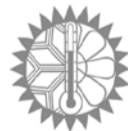

David van de Waal · Tineke Ouwerkerk · Liesbeth Kramer · Peter van Bennekom

Donaudreef 25 3561 EL Utrecht Telefoon [030] 262 22 44 dag en nacht
Dorpsstraat 6 3433 CH Nieuwegein Telefoon [030] 605 16 30 dag en nacht

www.kinderdienst.nl

dé website voor leiding
van kindernevendiensten
en kinderveerdiens

**INSTALLATIEBEDRIJF
VOSSEBELT B.V.**

• Installatiebedrijf Vossebelt B.V. is ruim 45 jaar een betrouwbare partner voor al uw werkzaamheden op het gebied van:

- *** Centrale verwarming**
- *** Lucht verwarming**
- *** Stadsverwarming**
- *** Koeling**
- *** Mechanische ventilatie**
- *** Loodgieters werkzaamheden**
- *** Service en onderhoud**
- *** Verhuur, lease en verkoop CV-ketels**
- *** Ontstoppingswerkzaamheden**

• Pakketboot 5 - 3991 CH Houten
Tel. (030) 2885108 - Fax (030) 2871044
Internet: www.vossebelt.org

• U vindt ons op bedrijventerrein de Meerpaal

• Wij installeren
• zonnepanelen
• van Duitse
• topkwaliteit

• Airco Split Unit
• vanaf
• € 1500,-
• inclusief
• montage & BTW

kerkdiensten

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met *zijn voorzien van een aangepast toilet.

Protestantse kerken binnen de PGU

Bethelkerk *
Burg. Norbruislaan 1
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. A. Nottelman
11-09 Ds. G. Blom,
Afscheidsdienst ds. T. Zijlstra
18-09 Ds. G. Blom,
Startdienst
25-09 Ds. E.P. van der Veen,
Nunspeet

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10:30 uur
04-09 Ds. N.J. de Jong-
Dorland, dienst van
Schrift en Tafel m.m.v. de
Domcantorij
04-09 19:00 Vesper
11-09 Ds. N.J. de Jong-
Dorland, dienst van
Schrift en Tafel, m.m.v. de
Domcantorij
11-09 19:00 Vesper
18-09 Ds. M. Diepenbroek,
dienst van Schrift en Tafel,
m.m.v. de Domcantorij
18-09 15:30 Dienst van het
Straatpastoraat
18-09 19:00 Vesper
25-09 Ds. N.J. de Jong-
Dorland, dienst van
Schrift en Tafel, m.m.v. de
Domcantorij
25-09 19:00 Vesper

Haven, De*
Marco Pololaan 185-187
Diensten: 16:30 uur
04-09 17:00 Havenmaaltijd
11-09 Voorganger
onbekend
18-09 Voorganger
onbekend
25-09 Voorganger
onbekend

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat 171
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. V.P. Vermeulen
04-09 17:00
Ds. V.P. Vermeulen
11-09 Ds. A.J. Zoutendijk
11-09 17:00 Ds. T. Jacobs
18-09
Prof. dr. C. van der Kooi
18-09 17:00 Dr. H. de Leede
25-09 Ds. A.J. Zoutendijk
25-09 17:00 Ds. P.J. Visser

Janskerk EUG Oek. Studentengemeente *
Janskerkhof 26
Diensten: 11:00 uur
04-09 Mw. T. van Montfoort
11-09 Ds. J. Nottelman
18-09
Ds. H. Pals m.m.v. Janskoor
25-09 Past. E. Rommens-
Woertman

Johannescentrum *
Moezeldreef 400
Diensten: 10:30 uur
04-09 Ds. T. Wolters
06-09 10:00
Mw. M. van der Hulst-
Caspers
11-09 Past. H. Schumacher
18-09 Ds. A. Barnhoorn
25-09 Ds. T. Wolters

Marcuskerk *
Wijnesteinlaan 2
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. E. Bakker
11-09 Ds. J.S. Koops
18-09 Ds. J.S. Koops
25-09 Ds. J.S. Koops

Nicolaïkerk *
Nicolaaskerkhof 9
Diensten: 10:00 uur
04-09 10:00 Ds. D. Neven,
Cantatedienst Oude Muziek
(en Uitefeest)
04-09 17:00 Ds. M. v.
Giezen, Vespercommissie,
Uitefeestvesper
11-09 10:00 Ds. M. Trapman
18-09 10:00 Ds. S. de Vries
25-09 10:00 Ds. D. Neven,
Startzondag en Cantorij

Nieuwe Kerk
Bollenhofsestraat 138a
Diensten: 10:00 uur
04-09 Dhr. M. van Laar
11-09 Mw. L. Kansan
18-09 Dhr. J. Goedhart
25-09 Mw. Kansan

Oranjekapel *
Amsterdamsestraatweg
441-A
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. H. Uytendogaard
11-09 Ds. T. Zijlstra,
gezamenlijke (afscheids)
dienst in de Bethelkerk
18-09 Ds. H.K. Kronenburg
25-09 Ds. M. Hofma,
Startzondag

Tuindorpkerk *
Prof. Suringar laan 1
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. P.J. Rebel,
Startzondag
11-09 Dr. R. L. Haan
18-09 Ds. P.J. Rebel,
Schrift- en Tafeldienst
25-09 Pastores P.J. Rebel
en G. Martens, gezamenlijke
dienst met Pauluskerk

Wijkplaats, de
Johan Camphuijsstraat 101
Diensten: 10:00 uur
04-09 Mw. E. Plaisier
11-09 Ds. D.W. Brouwer,
Startzondag
18-09 Ds. J. de Blois
25-09 Ds. D.W. Brouwer

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat 35
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. M. van Giezen
11-09 Ds. M. van Giezen,
Startzondag
18-09 Ds. M. van Giezen,
dienst van Schrift en Tafel
25-09 Dienst in Marcuskerk

Andere kerken

Baptisten Gemeente Utrecht 'Silo'
Herenstraat 34-26
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. T. de Graaf,
Avondmaal
11-09 Ds. A. Noordhoek en
ds. R. Smit, Startzondag
18-09 Mw. K. Timmer
25-09 Ds. R. Smit

Doopsgezinde Gemeente *
Oudegracht 270
Diensten: 10:00 uur
04-09 10:00
Ds. A. van der Zijpp
11-09 10:00 Zr. L.
Henderson
25-09 10:00 Ds. T. Rijken

Evang.-Lutherse kerk (Hamburgstr.)
Hamburgerstraat
Diensten: 10:30 uur
04-09 Ds. C. v Opstal
en ds. H. Mudde, 50 jarig
ambtsjubileum ds. H. Mudde,
Heilig Avondmaal
11-09 Ds. S. Gadl
18-09 Ds. C. van Opstal
25-09 Ds. Chr. Karrer,
samen met Pools Lutherse
Gemeente in Nederland

* Detail Nicolaïkerk (foto Maarten Buruma).

Evang.-Lutherse kerk (Wartburg)
De Wartburg
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. J. Wiegers
11-09 Ds. K. Storch,
Heilig Avondmaal
18-09 10:00
Drs. E.E. Aarsen-Schiering
25-09 Mw. A. van der
Schrier

Geertekerkerk *
Geertekerkhof
Diensten: 10:30 uur
04-09 Ds. F. Kruyne
11-09 Ds. P. Dronkers,
Startzondag, Cantorij
18-09 Ds. A. Wieringa,
Woord en Tafel
25-09 Ds. P. Dronkers

Gemeenschap Wladimirskaja Sint Antoniuskerk
Oranje Nassaulaan 2
18-09 10:30 Vader P.
Brenninkmeijer, zondag na
Kruisverheffing (1e toon),
de Goddelijke Liturgie in de
Johannes Bernarduskerk

ICF Utrecht Mattheüskerk
Hendrika van
Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14:00 uur
04-09 Ds. L.A. den Butter
11-09 Evangelist J. Bonhof
18-09 Evangelist J. Bonhof
25-09 Evangelist J. Bonhof

Jeruelkapel, Vrije Evangelische *
Ivoordreef
Diensten: 10:00 uur
11-09 Ds. D. Spee,
Maaltijd van de Heer
25-09 11:00 Ds. E. Spee,
dienst met EBG

Leger des Heils
Schooneggendreef 27H
Diensten: 10:00 uur
04-09 Majoors A. en F.
Nieuwland
11-09 Envoy G. P.W. Jansen
18-09 Majoors A. en F.
Nieuwland
25-09 Majoors G.
Barkmeijer

Nederlands Gereformeerde Kerk
Troosterlaan 65
Diensten: 09:30 uur
04-09 10:00 Ds. A. Siebenga,
Startzondag
11-09 10:00 Ds. C.M. van
der Klis, Heilig Avondmaal
18-09 10:00 Ds. J. de Jonge
25-09 10:00 Ds. F.H.
Blokhuis

Willem Arntsz Huis
Lange Nieuwstraat
Diensten: 10:30 uur
04-09 Ds. B. van Empel
11-09 Ds. R. Vredenburg
18-09 Past. K. van
Roermund
25-09 Ds. B. van Empel

zorgcentra

Zorgcentra Bijkershoek
Van Bijkershoeklaan
Diensten: 15:00 uur
09-09 Ds. P. Brouwer, Heilig
Avondmaal

Rosendaal
Indusdreef 5
Diensten: 10:45 uur
04-09 Viering van
ziekenzalvingen
18-09 Past. P. Jacobs, viering
van woord en communie

Swellengrebel
Burg. F. Andreaelaan
Diensten: 10:15 uur
04-09 Ds. E. de Boom,
m.m.v. Frans Sellies, orgel
11-09 Pastor B. van Empel,
m.m.v. dhr. H. van Ijcken,
orgel
18-09 Pastor G. Krul,
m.m.v. dhr. M. Goud, orgel
25-09 Ds. P.D.D. Steegman,
m.m.v. dhr. P. van Helden,
orgel en Vocaal Ensemble
Chouette

Tamarinde
Neckardreef
Diensten: 10:30 uur
11-09 Ds. M. Jurjens
18-09 Mw. Dubois
25-09 Ds. M. Jurjens

Transwijk
Hof van Transwijk
Diensten: 10:30 uur
04-09 Past. G. Krul
11-09 Ds. S. Visser
18-09 Ds. J.E. Riemens
25-09 Ds. N. Meynen

Tuindorp Oost
Winklerlaan
Diensten: 10:30 uur
04-09 Ds. N. Meynen
18-09 Mw. A. van der
Schrier

Zuylenstede
Perudreef 8
Diensten: 10:00 uur
04-09 Ds. J.E. Riemens
11-09 Past. G. Krul,
Nationale Ziekendag
18-09 Dhr. A. Vaartjes,
Vredesavond
25-09 Dhr. L. Smit

door-de-week

Getijdegebeden in de
Domkerk
Maandag 07:00 uur
ochtendgebed
maandag t/m zaterdag
12:30 uur middaggebed
woensdag en zondag
19:00 uur avondgebed

Kapel Hoog Catharijne
Godebaldkwartier
Diensten ma. t/m vr.:
12.45–13.00 u
Zaterdag
Axion locatie
Dr. J.N. Voorhoeve
Van Heuven Goedhartln 3
Diensten: 10.30 u

Kamerkoor Cantliago
Veenendaals Kamerkoor
Kamerorkest Concerto Limes

Titia van Heyst, sopraan
René Perler, bas-bariton

dirigent Herman Mussche

Johannes Brahms Ein deutsches
REQUIEM

28 oktober 2016 | Jacobikerk Utrecht | St. Jacobsstraat 171
29 oktober 2016 | Wijkkerk Aller Erf Veenendaal | Ronde Erf 86
Aanvang 20.15 uur

Toegang
€ 22 / € 20 | voorverkoop
€ 15 | student/CJP

cantiago.nl
veenendaalskamerkoor.com

LEESROOSTER

De komende weken vermeldt het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap de volgende bijbelgedeelten:

zo 4 sept	I Tim. 1:1-11	zo 18 sept	Lucas 16:1-9
ma 5 sept	I Tim. 1:12-20	ma 19 sept	Lucas 16:10-18
di 6 sept	I Tim. 2:1-7	di 20 sept	Psalm 45
wo 7 sept	I Tim. 2:8-15	wo 21 sept	Gen. 25:19-34
do 8 sept	I Tim. 3:1-13	do 22 sept	Gen. 26:1-17
vr 9 sept	I Tim. 3:14-4:10	vr 23 sept	Gen. 26:18-33
za 10 sept	Lucas 14:25-35	za 24 sept	Gen. 26:34-27:29
zo 11 sept	Lucas 15:1-10	zo 25 sept	Gen. 27:30-28:9
ma 12 sept	Lucas 15:11-32	ma 26 sept	Gen. 28:10-22
di 13 sept	I Tim. 4:11-5:2	di 27 sept	Gen. 29:1-20
wo 14 sept	I Tim. 5:3-16	wo 28 sept	Gen. 29:21-35
do 15 sept	I Tim. 5:17-25	do 29 sept	Gen. 30:1-21
vr 16 sept	I Tim. 6:1-10	vr 30 sept	Gen. 30:22-43
za 17 sept	I Tim. 6:11-21	za 1 okt	Lucas 16:19-31

DOMKERK OP UITFEEST (4-9) EN OPEN MONUMENTENDAG (10-9)

Culturele Zondag Uitfeest

Ron Helsloot

Het Utrechtse Uitfeest vormt al achttien jaar dé aftrap van het nieuwe culturele seizoen. Culturele instellingen openen hun deuren en makers geven een vooruitblik op dat wat komen gaat. De stad verandert voor één dag in een groot podium met muziek, dans, theater, expositie en film.

Het Uitfeest-programma van de Domkerk op zondag speelt zich dit jaar buiten af, in de Pandhof, van 13.00 tot 17.00 uur. Bezoekers krijgen er een voorproefje van wat in het komend seizoen in de Domkerk op cultureel gebied te verwachten is. Van 13.00 tot 14.00 uur kan men genieten van een concert van de Domcantorij. Om 14.15 uur, 15.15 uur en 16.15 uur zijn er korte rondleidingen buiten. Zie www.culturelezondagen.nl (Uitfeest Domkerk) en www.domkerk.nl.

Open Monumentendag

Het landelijke thema voor de Open Monumentendag op zaterdag 10 september is Iconen & Symbolen. In Utrecht ligt de nadruk niet alleen op beelden en tekens met een bijzondere betekenis, maar ook op het monument als icoon. Zie www.openmonumentendagutrecht.nl. De Domkerk is open voor bezoekers van 10.00 tot 17.00 uur. Ons programma wordt aangeboden in samenwerking met Domplein en

DOMunder (Tour Domplein en duik virtueel DOMunder). Op het plein is die dag een gezamenlijke kraam van Domkerk en voor-noemde organisaties.

Slotdag Kerken Kijken

Het is 10 september ook de laatste dag van Kerken Kijken Utrecht 2016 (gestart op 28 juni), met hetzelfde thema als de Open Monumentendag: Iconen & Symbolen. De Domkerk is een ware schatkamer vol rijke symboliek. In de loop der eeuwen is uit de Dom weliswaar veel cultureel erfgoed verdwenen, maar ook nu nog zijn er vele symbolen te vinden. Bezoekers kunnen aan de hand van een informatieblad een route lopen langs een icoon en een selectie uit de vele symbolen. Desgewenst geven de rondleiders meer informatie. Er zijn ook een drietal korte rondleidingen over dit thema, om 10.30 uur, 11.00 uur en 11.30 uur vanaf de ontvangstbalie.

Verder staat die dag in de kerk een kraam van de Stichting Vrienden van de Domkerk. Er is een video-presentatie van de opera Martine & Martinus, die staat gepland voor november, ter gelegenheid van de geboorte van Sint Maarten, dit jaar exact 1.700 jaar geleden. In het Zaterdagmiddagconcert bespelen jonge organisten het orgel. De kerk blijft dan open. Het DomCafé en de DomShop zijn tot 15.30 uur geopend. Auteur is lid van de werkgroep Kerkelijk Cultureel Werk Domkerk.

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT EN VERSCHIJNT MAANDELIJKS

REDACTIE

Elly Bakker, Sietske Gerritsen,
Harry Pals (voorzitter)
Arnold Rietveld
Frans Rozemond en
Agnes Stekelenburg

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
e-mail: kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Kopij kerkdiensten mailen naar:
preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk:
Bram Schriever
Eglise Wallonne (Pieterskerk):
Grietje Hofman
EUG Oekumenische
Studentengemeente (Janskerk):
Rik Boonstra
De Haven: Wilma Wolswinkel
Jacobikerk: Hester van de Kaa
Marcus-Wilhelminawijk:
Anne-Marie Rutgers
Nicolaïkerk: Steven Slappendel
Nieuwe Kerk: Harmen van Doorn
Johannescentrumgemeente:
Anneke de Klerk
Utrecht West:
Jurjen de Paauw
Tuindorpkerk: Jan Verkerk
Zuilen: Marloes Dankers
(Bethelkerk) en Annemieke Schuur
(Oranjekapel)

SLUITINGSTIJD

Tien dagen voor verschijning,
berichten negen dagen voor
verschijning 10.00 uur.

ADMINISTRATIE

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
abonnement@protestant-utrecht.nl
Voor een abonnement op Kerk in de Stad vragen wij per adres een bijdrage van 30 euro per jaar in de productie- en verzendkosten. Elk jaar ontvangt u in september een acceptgiro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien dagen voor verschijning.
Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl

BANKRELATIE

Kerk in de Stad te Utrecht
NL37INGB0000766042

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®,
Gorinchem
www.narratio.nl

Orgelwandeltocht noordelijke binnenstad op Monumentendag

Op zaterdag 10 september (Open Monumentendag) wordt voor de negende keer een orgelwandeltocht georganiseerd in de noordelijke binnenstad van Utrecht. De tocht voert langs vijf monumentale kerken met historische orgels. In elke kerk vindt een orgelbespeeling van ongeveer een half uur plaats. Tijdens elk concert zal een selectie klinken uit de 30 Choralvorspiele Opus 135a van Max Reger.

De wandeling start om 10.45 uur in de Janskerk (Janskerkhof 26). Vervolgens staat om 11.45 uur de St. Willibrordkerk (Minrebroederstraat 21), om 13.15 uur de Westerkerk (Bergstraat 54), om 14.15 uur de Jacobikerk (St. Jacobsstraat 171) en om 15.30 uur de St. Josephkerk (Draaiweg 44) op het programma. Medewerkende organisten zijn Laurens de Man,

Bas Groenewoud, Frans Kuijt, Gerrit Christiaan de Gier en Paul van der Woude. Rondom elke bespeeling is er ruimschoots de gelegenheid om de kerk te bezichtigen en in gesprek te gaan met de organist.

De Westerkerk en de St. Josephkerk verdienen in dit verband speciale vermelding. De St. Josephkerk is inmiddels gesloten voor zondagse vieringen en de Westerkerk ondergaat binnenkort eenzelfde lot. Wat er met de orgels van de kerken gaat gebeuren is onzeker; het is dus maar de vraag hoe lang ze nog in Utrecht te beluisteren zijn.

De wandeltocht biedt daartoe in ieder geval een uitgelezen mogelijkheid. Deelname aan de wandeling is gratis, een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

* Quellhorst-orgel in de Westerkerk, behorend tot de wandelroute op Monumentendag.